www.nv-online.info

На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 13 (4162)

14 лютага 2017 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

«Народная Воля»
в Twitter *www.twitter.com/narodnaya_volya*
в Facebook *www.facebook.com/nv.online.info*
в Vkontakte *www.vk.com/nvonlineinfo*

НА СВЯЗИ – БЕРЛИН

Франк-Вальтер Штайнмайер – президент ФРГ

Он был единым кандидатом от блока ХДС/ХСС и СДПГ и набрал абсолютное большинство голосов уже в первом туре.

У других кандидатов на пост президента Германии просто не было шансов. В итоге исследователь из Кёльна Кристоф Буттервеге, выдвинутый Левой партией, набрал 128 голосов, популярный юрист, актер и телеведущий Александр Хольд, выдвинутый партией «Свободные избиратели», – 25 голосов, вице-председатель «Альтернативы для Германии» Альбрехт Глазер – 42 голоса, выдвиженец «пиратов» Энгельберт Зоннеборн – 1 голос.

Нужно осознавать различие между фактами и мифами

Обращаясь к делегатам Федерального собрания, Штайнмайер отметил, что «мы живем в бурное время», когда особенно остро ощущается необходимость «осознавать различия между фактами и мифами». Говоря о сегодняшней ситуации в мире, политик даже обратился к классике. «Распалась связь времен», – процитировал он фрагмент из шекспировского «Гамлета». «Нам нужно мужество, чтобы сказать, что имеет место быть, а что – нет», – подчеркнул Штайнмайер.

По словам избранного президента, демократию не нужно воспринимать как слабость. «Свобода и демократия – это фундамент единой Европы», – резюмировал Франк-Вальтер Штайнмайер. Он поблагодарил проголосовавших за него и пообещал, что будет работать, уважая интересы как правящей коалиции, так и оппозиционных сил.

Почти 20 лет в политике

Франк-Вальтер Штайнмайер родился 5 января 1956 года в городе Детмольд в федеральной земле Северный Рейн – Вестфалия. Он выходец из рабочей семьи. Карьера политика началась в команде Герхарда Шрёдера.

Штайнмайер руководил бюро Шрёдера, когда тот занимал должность премьер-министра Нижней Саксонии. После того как Шрёдер стал канцлером, Штайнмайер переехал с ним в Берлин, где сначала работал статс-секретарем федерального правительства, а позднее руководил ведомством федерального канцлера.

С 2005 года занимал пост министра иностранных дел Германии в коалиционном правительстве ХДС/ХСС–СДПГ. В 2007 году вступил в должность вице-канцлера ФРГ, был также лидером фракции СДПГ в бундестаге. После парламентских выборов 2013 года вновь возглавлял Министерство иностранных дел ФРГ. Об этом рассказано на сайте «Немецкой волны».

РАЗМОВА З ПРЭЗІДЭНТАМ

З вока на вока

Учора ў мяне адбылася сустрэча з Аляксандрам Лукашэнкам. З вока на вока. Адзін на адзін.

Амаль трыццаць гадоў мінула з таго часу, як мы пазнаёміліся. Па-рознаму складваліся нашы адносіны. Шляхі-дарогі сыходзіліся (разам працавалі ў Вярхоўным Савеце 12-га склікання) і разыходзіліся, былі паразуменні і непаразуменні.

Учора мы не высвятлялі, хто з нас у той ці іншы момант дзейнічаў правільна, а хто памыляўся. Гэта вырашыць гісторыя.

Я папрасіў А.Р.Лукашэнку прыняць мяне па адной прычыне: сітуацыя ў краіне складваецца такім чынам, што ў небяспецы можа апынуцца Беларусь. І не лёс, лёс нацыі, лёс народа залежыць не толькі ад Аляксандра Рыгоравіча. Многае, вельмі многае залежыць ад кожнага з нас.

Я, шчыра кажучы, не хачу, каб мы згубілі тое, да чаго, ахвяруючы жыццямі, імкнуліся нашы продкі на працягу многіх вякоў. Сёння Беларусь – незалежная, суверэнная краіна. На нашай зямлі мір і спакой.

На жаль, можа наступіць (ці ўжо наступіла?) чорная паласа з-за многіх абставін. Як аб'ектыўных, так і суб'ектыўных. Аналізаваць, рабіць высновы трэба, але не час пасыпаць галаву попелам і не час распальваць варожасць адзін да аднаго. У цяжкі, складаны перыяд нам, як ніколі, патрэбна нацыянальная згода, дыялог, а не грамадзянская сутычкі. Усе спрэчкі, усе канфлікты цывілізаваныя людзі вырашаюць мірным шляхам. А я лічу, што мы, беларусы, – цывілізаваная нацыя. І, спадзяюся, пацвердзім гэта падчас чарговых выпрабаванняў.

У мяне сям'я, ёсць дзеці, унукі. Я працую з людзьмі, якім таксама ёсць чым даражыць. Штодзень чытаю рэдакцыйную пошту і востра адчуваю боль грамадства: не дай Бог, каб палыхнула наша зямля! Нам ні ў якім разе не трэба дапусціць тых жудасных падзей, якія ў апошнія гады паставілі на мяжу выжывання многія краіны, многія нацыі.

Мы не першыя апынаемся ў надзвычай складанай сітуацыі. Праз цяжкія выпрабаванні прайшлі многія народы. Пройдзем і мы. І добра было б, каб страты аказаліся найменшымі.

Падчас сустрэчы з Аляксандрам Рыгоравічам, а яна доўжылася амаль дзве гадзіны, я пераканаўся: як Прэзідэнт ён сёння не той, якім быў пятнаццаць-дваццаць гадоў таму. Нават, магчыма, не той, якім быў летась-пазалетась. Знаходзячыся ў руля ўлады, ён, як ніхто іншы, адчувае небяспеку, якая, калі не прымаць рашучых захадаў, можа навіснуць над краінай.

Ці ўсё залежыць ад яго? Многае, але не ўсё. Адзін у полі не воін. Сваё слова павінен сказаць народ, і толькі агульныя высілкі могуць даць станоўчы плён. Нас, беларусаў, амаль дзесяць мільёнаў. Велізарная сіла!

Як салідарызавацца і разам пераадолець тыя перашкоды, якія ўзніклі на шляху развіцця суверэннай Беларусі? Адказ на гэтае лёсавызначальнае пытанне я і шукаў у дыялогу з Прэзідэнтам А.Р.Лукашэнкам. Пераканаўся: у такіх жа пакутных пошуках і Аляксандр Рыгоравіч.

Усё часцей і часцей у выступленнях А.Р.Лукашэнкі гучаць словы, што не за гарамі той дзень, калі яго прэзідэнцтва наблізіцца да завяршэння. Але змена ўлады павінна адбыцца не праз крывавы майдан, не праз грамадзянскую калатнечу і не праз страту нашага самага найвялікшага здабытку – Незалежнасці. Адчуваецца, ён хоча перадаць краіну ў другія рукі не развалену, не са знішчанай эканомікай і жабрацкім дабрабытам людзей, а жыццядзейную, спакойную, суверэнную. Мірна, дэмакратычна, цывілізавана, а не праз барыкады і закалоты.

Пагадзіцеся, іншай альтэрнатывы ў беларусаў няма. Трэба разам знайсці шляхі выхаду з цяжкай сітуацыі, якая склалася ў апошнія месяцы. І вось тут наша размова выйшла на канкрэтныя варыянты магчымага агульнанацыянальнага дыялогу. Я, не паглыбляючыся ў дэталі, накідаў схему наконт таго, як, на мой погляд, можна арганізаваць работу "Нацыянальнага круглага стала". Прыклад многіх краін, у тым ліку і нашай суседкі Польшчы, сведчыць, што, калі дзяржава паўстае перад надзвычай цяжкімі выпрабаваннямі, яна павінна ў першую чаргу вырашыць лёсавызначальную праблему – салідарызаваць грамадства. Тут, дарэчы, трэба ўзгадаць народную мудрасць: адна галава – добра, а дзве – лепш. І я прапанаваў Аляксандру Рыгоравічу паспрыяць таму, каб самыя разумныя галовы Беларусі – няхай іх будзе сто, дзвесце – селі разам з прадстаўнікамі ўлады за адзін круглы ці квадратны стол і памазгавалі над праблемай, якая сёння хвалюе, трывожыць усіх, хто жыве ў Беларусі: як, пакуль не позна, адвесці тыя пагрозы, якія чорнымі хмарамі навісаюць над краінай? Ні я, ні Прэзідэнт не маем права ў гэты адказны час ставіць на першае месца свае асабістыя інтарэсы.

Падчас спакойнага, разважлівага дыялогу выйшлі на тэму адказнасці ўсіх галін улады за лёс Беларусі. Я выказаў думку, што "вертыкаль" як форма кіравання дзяржавай патрабуе карэннага рэфармавання. У сваю чаргу Аляксандр Рыгоравіч звярнуў увагу на тое, што наступіў час перагляду некаторых артыкулаў Канстытуцыі.

І, вядома ж, разважаючы з Прэзідэнтам, я не мог не выканаць даручэнне сваіх калег: давесці да Аляксандра Рыгоравіча інфармацыю, што ўсе ўжо колькі гадоў шэраг незалежных рэгіянальных газет пазбаўлены мясцовымі чыноўнікамі права свабодна распаўсюджвацца праз кіёскі, падпісныя каталогі, ёсць перашкоды з друкам. Сорамна, каб з-за такой дыскрымінацыі Беларусь на міжнародным узроўні шпілялі за ўціск СМІ, адсутнасць свабоды слова. Пачуўшы мае разважанні, А.Лукашэнка сказаў: "Лічыце, што ўсе сродкі масавай інфармацыі ў нашай краіне з сённяшняга дня будуць мець аднолькавыя правы".

Я пішу гэтыя радкі, а праз кожныя пяць-шэсць хвілін раздаецца тэлефонны званок, і мне задаюць адно і тое ж пытанне: "Як вы ацэньваеце сустрэчу з Прэзідэнтам?" Адказ такі: "Ужо тое, што яна доўжылася амаль дзве гадзіны, дае падставы зрабіць наступную выснову: яна была карыснай для двух бакоў – і для мяне, і для Прэзідэнта".

У першых радках ліста я падкрэсліў: сустрэча з А.Р.Лукашэнкам праходзіла з вока на вока. І гэтая акалічнасць таксама пра многае сведчыць. На жаль, ні газетная плошча, ні графік выхаду газеты не дазваляюць мне падрабязна спыніцца на кожным фрагменце нашага дыялогу.

Іосіф СЯРЭДЗІЧ,
галоўны рэдактар газеты "Народная Воля".

КАДРЫ

У кіраўніцтве Мінгарвыканкама застаюцца тры вакантныя месцы

Сталічныя ўлады чакаюць новых прызначэнняў.

Нагадаем, у снежні мінулага года змянілі месца працы два намеснікі старшыні Мінскага гарвыканкама – **Ігар Карпенка** і **Уладзімір Кухараў**. Першы атрымаў пасаду міністра адукацыі, другі – намесніка старшыні Камітэта дзяржкантролю Беларусі. У студзені стала вядома, што і трэці намеснік старшыні Мінгарвыканкама **Жанна Бірыч** пакідае пасаду і пераходзіць на пасаду намесніка дырэктара дэпартамента антыманапольнага рэгулявання Еўразійскай эканамічнай камісіі.

Да гэтага часу на сайце сталічных улад месцы былых намеснікаў застаюцца вакантнымі, а ў самім Мінгарвыканкаме не ведаюць, калі адбудуцца новыя прызначэнні.

"Гэта не ад нас залежыць, – кажуць там. – Напэўна, узгадняюць кандыдатуры".

Віктар ШПАК.

ПАСТФАКТУМ

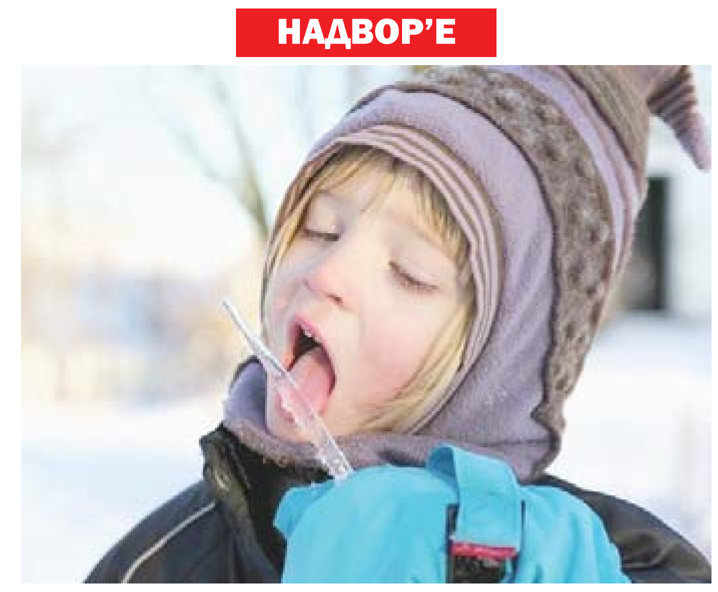
Без Раманчука

Прадстаўнікі ўлады не звязваліся з кіраўніком Навукова-даследчага цэнтра "Мізэса", эканамістам Ярославам Раманчуком пасля выказванай Аляксандрам Лукашэнкам прапановы ўключыць яго ў склад Савета па развіцці прадпрымальніцтва ў Рэспубліцы Беларусь і працоўнай групы па стымуляванні дзелавой актыўнасці. Пра гэта Раманчук паведаміў БелаПАН.

"Нікуды не ўключылі, ніхто не тэлефанаваў і ніяк са мной не звязваўся. Прапанова прагучала публічна, але з таго часу не было ніякіх дзеянняў. Гэта сведчыць аб тым, што ёсць публічная рэальнасць, а ёсць жыццё, якое вельмі моцна адрозніваецца ад таго, пра што заяўляецца на прэс-канферэнцыях", – адзначыў эканаміст.

Паводле інфармацыі Раманчука, другое пасяджэнне рабочай групы па стымуляванні дзелавой актыўнасці запланавана на сёння, 14 лютага. Атрымліваецца, што пройдзе яно без Раманчука.

НАДВОР'Е

Зіма здае пазіцыі

Тэмпература паветра ў Беларусі працягне павышацца.

Як распавяла галоўны сіноптык Гідрамета **Святлана Рыбакова**, да канца тыдня будзе адліга.

14 лютага (аўторак) пад уплывам малаактыўнага атмасфернага фронту на значнай частцы тэрыторыі краіны пройдуць невялікія кароткачасовыя ападкі (мокры снег, месцамі з дажджом). Чакаюцца слабы туман, галалёд, на асобных участках дарог галалёдзіца. Вецер паўночна-заходні, парывісты. Тэмпература паветра мінімальная ноччу -2...-8°С, пры праясненнях па паўднёвым захадзе краіны -9...-11°С, максімальная тэмпература днём -2...+ 2°С.

15 лютага (серада) ноччу яшчэ захаваецца ўплыў франтальнага падзелу, і ў многіх раёнах краіны пройдуць кароткачасовыя ападкі (мокры снег, дождж). Днём з ростам атмасфернага ціску будзе пераважна без ападкаў. Слабы туман і галалёд. На асобных участках дарог галалёдзіца. Тэмпература паветра мінімальная ноччу -1...-7°С, максімальная днём -3...+2°С.

16 лютага (чацвер) на фоне павышанага атмасфернага ціску будзе пераважна без ападкаў, толькі па поўначы пройдзе кароткачасовы снег, мокры снег, месцамі з дажджом. Слабы туман і галалёд. На асобных участках дарог галалёдзіца. Тэмпература паветра мінімальная ноччу -3...-9°С, пры праясненнях да -11°С; максімальная тэмпература днём -3...+3 °С.

Да канца працоўнага тыдня надвор'е ў Беларусі будуць вызначаць атмасферныя франты і цёплыя вільготныя паветраныя масы атлантычнага паходжання.

17 лютага (пятніца) ноччу пераважна па паўночназаходняй палове краіны, днём на большай частцы тэрыторыі чакаюцца кароткачасовыя ападкі (мокры снег, дождж), слабы туман і галалёд. На асобных участках дарог галалёдзіца. Тэмпература паветра мінімальная ноччу -1...-7°С, максімальная днём -2...+3°С.

18–19 лютага (субота-нядзеля) на большай частцы тэрыторыі краіны кароткачасовыя ападкі (мокры снег, дождж), слабы туман і галалёд. На асобных участках дарог галалёдзіца. Тэмпература паветра мінімальная ноччу -5...+2°С, максімальная днём -1...+5°С.

ПАЛІТКУХНЯ

Раз'яднаныя маршы

Апазіцыя не змагла дамовіцца аб правядзенні агульнай акцыі супраць дэкрэта «аб дармаедах».

Днямі палітыкі **Уладзімір Някляеў, Мікалай Статкевіч і Яўген Афнагель** праінфармавалі гарадскія ўлады аб намеры правесці 17 лютага Марш абураных беларусаў.

"У адпаведнасці з правам, гарантаваным артыкулам 35 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і падпісанымі нашай краінай міжнароднымі пагадненнямі, мы маем намер правесці 17 лютага акцыю на Кастрычніцкай плошчы Мінска. Пачатак у 18.00, – напісалі аўтары ліста ў Мінгарвыканкам. – *Прапануем выканаць патрабаванні Канстытуцыі і забяспечыць беспярэшкоднае правядзенне мерапрыемства".*

Тым часам паведамлялася, што шэраг дэмакратычных арганізацый таксама плануюць правесці марш за адмену вышэйзгаданага дэкрэта, але 15 сакавіка. У аргкамітэт па правядзенні акцыі ўвайшлі Аб'яднаная грамадзянская партыя, Беларуская партыя левых "Справядлівы свет", аргкамітэты па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя", партыя "Надзея", Беларуская партыя "Зялёныя" і іншыя.

Чаму апазіцыя зноў не можа аб'яднаць свае намаганні?

"Навошта аб'ядноўвацца, калі патрэбна як мага больш такіх мерапрыемстваў? – распавёў "Народнай Волі" **Мікалай Статкевіч**. – *Адзіная праблема ў тым, каб акцыі праводзіліся, а не рабіўся выгляд аб жаданні іх зрабіць. Напрыклад, калегі-арганізатары падалі заяўку на правядзенне маршу 15 сакавіка, але ж яны, напэўна, выдатна разумеюць, што ўлады яго не дазволяць. А несанкцыянаваную акцыю, хутчэй за ўсё, праводзіць не будуць".*

"Днямі мы прынялі рашэнне перафарматаваць аргкамітэт маршу як аднаразовага дзеяння ў кампанію "Мы – не дармаеды", – дадае лідар Аб'яднанай грамадзянскай партыі **Анатоль Лябедзька**. – *Гэта азначае, што актывізуем збор подпісаў за адмену дэкрэта і будзем праводзіць цэлую кампанію. І, калі не атрымаем санкцыю ад улад на марш, не адмовімся ад мерапрыемства, а правядзём яго ў тым фармаце, які не патрабуе адмысловага дазволу. Што тычыцца аб'яднання двух маршаў, то, можа, было б лепш, але і вялікай трагедыі ў сітуацыі не бачу. Бо ў нас розныя стратэгіі правядзення мерапрыемстваў. Мы зыходзім з таго, што нам трэба арганізаваць як мага больш новых людзей. Як правіла, "недармаеды" – гэта не актывісты нейкіх палітычных арганізацый. І запрашаць іх на мерапрыемства, на якое не падаецца заяўка, – гэта вельмі смела. А нам патрэбна не напалохаць тых людзей, якія адгукнуцца на наша запрашэнне. Мікалай Статкевіч і Уладзімір Някляеў абралі больш радыкальны падыход. Мы ж арыентуемся крыху на іншыя групы грамадства".*

Сяргей НІКАНОРАЎ.

ТАМ, У НИХ

Бердымухамедов переизбран президентом Туркмении

Гурбангулы Бердымухамедов останется президентом Туркмении на третий срок. Согласно данным ЦИК, его поддержали 97,69 процента голосов.

Кроме него баллотировались еще восемь кандидатов, у которых изначально не было шансов на победу. На участки, согласно официальным данным, пришло около 98 процентов избирателей.

Авторитарно правящий Туркменией Бердымухамедов занимает должность президента с 2006 года, когда умер его предшественник Сапармурат Ниязов. В сентябре прошлого года срок президентских полномочий увеличен с 5 до 7 лет, кроме того были упразднены возрастные ограничения для кандидата в президенты. Эксперты полагают, что 59-летний Бердымухамедов будет править страной пожизненно.

ВАЖНЫ АДРАС

Дом для адзінокіх старых

Наша Ніва nn.by

10 лютага споўнілася 3,5 года, як пачаў сваю дзейнасць Вайганаўскі прыватны дом-інтэрнат для адзінокіх і пажылых людзей «Сямейны прычал». Як жыве сёння першы і адзіны ў краіне такі пансіянат – у матэрыяле "Народнай Волі".

Дырэктар пансіяната – Алена Дубовік.

Марыя Дубаневіч і Таццяна Залізняк.

Стомленыя ад самоты

Марыя Юліянаўна Дубаневіч – адна з першых жыхарак Вайганаўскага інтэрната. Засялілася ў пансіянат літаральна ў дзень адкрыцця – у жніўні 2013 года.

– *Нават калі будуць выганяць – не пайду адсюль*, – усміхаецца яна. – *А дзе мне будзе лепей? Тут усё добра. Цудоўны персанал, чысціня, догляд што трэба, пагаварыць ёсць з кім. Сяброўкі новыя* (яна абдымае Таццяну Залізняк, якая сядзіць побач на канапе). *Пра харчаванне я ўвогуле маўчу – кормяць так смачна, што фігуру не зберагчы.*

Марыя Юліянаўна шмат жартуе, кажа, што ў свае 80 ніякая яна не старая: і патанчыць можа, і паспяваць. І, шчыра кажучы, я крыху здзівілася: навошта яна хатнія ўмовы прамяняла на жыццё ў пансіянаце, хоць і прыватным. Абслугоўваць сама сябе можа, мае права на сацыяльную сядзелку, а як бы ў гасцях добра ні было, дома заўсёды лепей.

– *А дома ў мяне, па сутнасці, няма*, – уздыхае яна. – *Старая хатка ў Маладзечне. Каб там жыць, трэба прыкласці немала сіл і сродкаў, чаго ў мяне няма. Як толькі я даведалася, што ў Вайганах адкрываецца прыватны інтэрнат для самотных старых, адразу сюды пераехала. Стамілася быць адна.*

Марыя Юліянаўна пахавала адзінага сына, калі таму толькі споўнілася 18, – разбіўся на матацыкле. Калі і мужа не стала, жанчына ўвогуле засталася зусім адна – больш блізкіх і родных людзей у яе не было. Сёння ў Марыі Дубаневіч не хапае пенсіі, каб аплаціць пансіянат, але яе адсюль ніхто не выганяе.

Мяне, канешне, гэта крыху здзівіла: праект камерцыйны, а бізнес мусіць сябе акупляць і прыносіць прыбыткі, аднак атрымліваецца, што ўтрыманне некаторых пастаяльцаў стратнае.

Увогуле падчас гэтай камандзіроўкі даводзілася здзіўляцца многаму. Ну навошта маладая жанчына – 45-гадовая **Алена Дубовік** – узялася за такую складаную і адказную справу?! З першага погляду відавочна – грошай яна не дае. Адзін суцэльны клопат.

Без адзінага крэдыту

– *Чаму так выйшла?* – усміхаецца дырэктар і ўладальнік «Сямейнага прычала» Алена Валянцінаўна Дубовік. – *Нават не ведаю. Пакліканне гэта? Звыш абставін?*

Я працавала ў Маладзечне ў Чырвоным Крыжы, бачыла, наколькі гэта сур'ёзная праблема – самотная старасць. Прыходзілі бабулі, скардзіліся, плакалі, што нікому не патрэбны – ні ўнукам, ні пляменнікам.

Дома здарылася бяда – мама захварэла на анкалогію. Дзякуй Богу, хваробу схапілі на ранняй стадыі, яна цяпер жывая і здаровая, але тады давялося шмат набегацца па анкалагічных цэнтрах, пабачыць, якімі бездапаможнымі становяцца людзі пры хваробе і які важны для іх у гэты перыяд догляд... Тады і ўзнікла ідэя арганізаваць прыватны пансіянат.

У 2012 годзе Алена прыехала ў госці да мамы ў Вайганы, а галоўная навіна ў вёсцы – школу закрываюць. *«Я ў ёй вучылася, тата тут усё жыццё працаваў. Школа невялікая, двухпавярховая, стаіць на ўскрайку вёскі, каля лесу. Паветра свежае, цішыня. Лепшае месца для інтэрната знайсці складана. Падумала: гэта знак».*

Старшыня Валожынскага райвыканкама **Анатоль Антонавіч Навумовіч** ініцыятыву Алены Дубовік падтрымаў адразу. «Калі ласка, арандуйце будынак. Чым можам – дапаможам», – такім быў яго наказ на добрую справу.

На добраўпарадкаванне пансіяната з дзяржаўнага бюджэту не было выдаткавана ні капейкі. А школа год стаяла бясгаспадарнай.

– *Калі мы сюды заехалі, каналізацыі не было, сантэхніку ўсю вынеслі, тынкоўка са столі сыпалася, плітка адвальвалася*, – успамінае Алена Валянцінаўна. – *Усё перакладвалі, перафарбоўвалі, мянялі падлогу. На першым паверсе ўсе вокны замянілі на шклопакеты, на другім – пакуль толькі ў жылых пакоях.*

Рамонт Дубовік рабіла за свае грошы. У гэта складана паверыць, але ў банку яна не ўзяла ніводнага крэдыту. Дапамагала сям'я, сябры давалі ў доўг.

– *Дапамога ішла і ідзе ад людзей*, – заўважае дырэктар. – *Рамонт яшчэ і зараз да канца не зроблены, мы паэтапна ўсё абнаўляем. Штосьці – сваімі сіламі, штосьці – спецыялістаў звонку запрашаем. Цяпер мяняем старую плітку ў душавой на першым паверсе, а калі такія ж работы ішлі на другім паверсе, са Свята-Елісавецінскага манастыра прыехалі хлопцы і замянілі ўсю плітку бясплатна. Ні капейкі не ўзялі за працу!*

Ці такая гісторыя. Асноўныя рамонтныя работы былі ўжо скончаны, можна адкрывацца, а грошай на мэблю няма. І ўзяць няма дзе. Дапамога прыйшла, адкуль не чакалі. Выпадкова я апынулася ў Паставах, зайшла на мясцовую мэблевую фабрыку. І нам там далі мэблю ў растэрміноўку – поўны камплект, ложкі, сталы, шафы!

«Мы для дзяржавы камерцыйны праект, ільгот няма ніякіх»

Пастаянных спонсараў у «Сямейнага прычала» няма. Але дапамогу, як паведамляе, у сустрэчы з неабыякавымі людзьмі. Дакладней сказаць, бачачы, якую каманду сабрала Алена Валянцінаўна і колькі яна робіць для таго, каб арганізаваць годны догляд за самотнымі і хворымі старымі, ёй імкнуцца дапамагчы. "Прыорбанк", галандская гуманітарная арганізацыя Stichting charite, Свята-Елісавецінскі манастыр, мясцовыя праваслаўная і евангельская цэрквы, касцёл.

– *У 2015 годзе пры падтрымцы Фонду Еўфрасінні Полацкай да нас прывезлі на пражыванне з Мінска* **Валерыя Іванавіча Крывашэева**, – распавядае Алена Валянцінаўна. – *Яму патрабаваўся пастаянны догляд. Інвалід I групы, Валерый Іванавіч даўно быў нерухомы, на целе – глыбокія пролежні. У Мінску з пролежнямі [illegible] змагаліся, [illegible], але нічога не атрымлівалася. А мы справіліся за два месяцы! Калі яго прыехаў наведаць дырэктар фонду* **Сяргей Генадзьевіч Барташэвіч**, *то не мог у гэта паверыць. Ускліхнуў: «Цяпер я ведаю, каму трэба даваць Нобелеўскую прэмію!»*

З тых часоў фонд імкнецца дапамагаць інтэрнату. У гэтым сезоне аплаціў 80 кубоў дроў, а гэта больш за 20 мільёнаў на старыя грошы!

Ад дзяржаўнай падтрымкі Алена Валянцінаўна, вядома ж, не адмовілася б. Але [illegible] з бюджэту [illegible]. Яна не [illegible] ў колы не [illegible] добра. А з мясцовым ЖКГ, напрыклад, адносіны наогул заладзіліся: вываз смецця, адпампоўка [illegible] па першым [illegible].

– *[illegible] за ўсе паслугі як [illegible], ільгот няма [illegible]*, – [illegible] дырэктар. – *На [illegible] таксама зніжак [illegible] не маем права [illegible]. Мы для ўсіх [illegible]. А тое, што [illegible] ніхто не [illegible].*

700 рублёў у месяц

«Сямейны прычал» разлічаны на 45 чалавек. Сёння ў пансіянаце пражывае 38 пенсіянераў, 30 з іх – інваліды I і II груп. Шмат ляжачых, тых, каму з-за сталага ўзросту цяжка хадзіць. Сярэдні ўзрост пастаяльцаў – 80 гадоў. Прывозяць родных старых з розных рэгіёнаў: Магілёў, Маладзечна, Баранавічы, Лунінец, шмат мінчан. Прывозяць дажываць свой век.

– *[illegible] ў дзяржаўных дамах [illegible] месяцы*, – [illegible] Алена Валянцінаўна. – *[illegible], што ў нас [illegible] з Мінска дачка [illegible] маму. Вельмі [illegible] работнікі [illegible]лівыя.*

Месяц пражывання ў інтэрнаце каштуе 700 рублёў. У асноўным аплачваюць пражыванне старых іх дзеці. Здараецца, калі пастаяльцы плацяць за догляд з уласных зберажэнняў. Але ёсць і так званыя сацыяльнікі – тыя, у каго няма блізкіх сваякоў або ад каго адмовіліся апекуны: прывезлі ў пансіянат, за месяц-другі знаходжання заплацілі, а пасля перасталі пералічваць грошы. А ў старога, як правіла, пенсія 200 рублёў.

– *На вуліцу ж іх не выганіш!* – кажа Алена Валянцінаўна. – *Сёння ў мяне 10 "сацыяльнікаў". Выкручваемся як можам. Дапамагае ўласная гаспадарка. Нам калгас даў у арэнду зямлю побач з пансіянатам, вялікі ўчастак. Вырошчваем бульбу, капусту, моркву, буракі, цыбулю, гуркі, памідоры. На зіму кансервуем гародніну, варым варэнне. У гэтым годзе ўраджай выдатны сабралі! Бярозавіку паўтоны паставілі... Куры ёсць, тры каровы. Улетку трымаем гусей, качак.*

Персанал у пансіянаце, вядома, асаблівы – з пажылымі нямоглымі людзьмі працаваць можа не кожны. Тым больш што і плаціць вялікія і нават сярэднія заробкі за такую цяжкую і эмацыйна, і фізічна работу ў дырэктара магчымасці няма. Сярэдняя зарплата супрацоўнікаў – 300–350 рублёў, сама сабе Алена Валянцінаўна вызначыла аклад у 450 рублёў.

– *Мы тут як дома, як адна сям'я, выпадковых людзей у нас няма. Усё робім разам. Трэба ўстаць у 6 раніцы і капаць бульбу – ідзём усе, і я станаўлюся побач з дзяўчатамі і капаю!* – заяўляе Дубовік.

У штаце 23 чалавекі. Ёсць два медработнікі, 6 санітарак, два кухары, загадчыца вытворчасці, якая пралічвае калорыі і сочыць, каб харчаванне ў пастаяльцаў было збалансаванае. Працуе загадчык гаспадаркі, качагар. Ну а галоўны памочнік, правая рука Алены Валянцінаўны – яе намеснік **Іосіф Валошын**.

«Першыя тры тыдні ўсе просяцца дахаты»

Напэўна, шмат у каго першая асацыяцыя, якая ўзнікае пры словах "прыватны пансіянат" – сучасны будынак з шыкоўнымі інтэр'ерамі. У Вайганаўскім доме-інтэрнаце няма еўрарамонту, тут усё сціпла, шмат рэчаў, што былі ва ўжытку. Але чысціня ідэальная, паўсюль вазоны, кветкі, на вокнах архідэі. У пакоі адпачынку – цудоўная бібліятэка і малельны куток. На сцяне вялікая ікона, якую прывёз з Рыма і падараваў «Сямейнаму прычалу» ксёндз **Генрых Акалатовіч**. Тут пастаяльцы моляцца, тут праводзяць службу і ксёндз, і бацюшка.

Пакояў для пастаяльцаў дзесяць. Усе прасторныя, плошчай 30 квадратных метраў, з мэблі нічога лішняга, толькі ложкі, тумбы, стол і тэлевізар. Ёсць і аднамесныя апартаменты. «Але яны пустуюць, – заўважае дырэктар. – Старыя хочуць жыць разам, просяцца ў чатырохмясцовыя пакоі. Стаміліся яны ад адзіноты».

– *Тое, што ў нас заўсёды будуць пастаяльцы*, – ніколі не сумнявалася, – кажа Алена Валянцінаўна. – *Людзей, гатовых пайсці ў інтэрнат, на самай справе шмат. Але яны хочуць больш-менш камфортных умоў, каб не як селядзец у бочцы, каб быў індывідуальны догляд.*

Схітрую, калі скажу, што ўсе з радасцю застаюцца. Многіх дзеці прывозяць падманам, кажуць, што ўзялі пуцёўку ў санаторый. Як правіла, першыя тры тыдні ўсе просяцца дахаты, а праз месяц-другі ўжо не хочуць з'язджаць. Часта ў інтэрнат прывозяць людзей практычна безнадзейных, ляжачых, і многіх з іх мы ставім на ногі.

«Ніводнага дагавора рэнты я не аформіла»

Два гады таму апекуны прывезлі ў «Сямейны прычал» Надзею Аляксееўну Волкаву. Яна не размаўляла, хадзіць, сядзець не магла. Апекуны меркавалі, што бабуля сыходзіць, і заплацілі толькі за 4 месяцы знаходжання ў пансіянаце. Потым у іх штосьці не атрымалася з афармленнем яе кватэры, і апекуны ад Надзеі Аляксееўны адмовіліся. А бабуля з часам адужэла, пачала размаўляць, сядзець, чытаць кнігі… І жывая дагэтуль. Яна хацела завяшчаць сваю кватэру пансіянату, але Алена Валянцінаўна ад такога падарунка адмовілася.

– *Не хачу, каб у кагосьці нават думка ўзнікла, што мы тут працуем з-за кватэр нашых пастаяльцаў. Ніводнага дагавора рэнты я не аформіла. І потым: пакуль чалавек жывы, ён нікому не патрэбны, а як толькі памірае, тут жа злятаюцца сваякі і пачынаюць дзяліць маёмасць*, – у голасе дырэктара адчуваюцца сталёвыя ноткі.

Напрыканцы нашай сустрэчы мы гаворым з Аленай Валянцінаўнай пра рэчы прынцыповыя, складаныя, але важныя, жыццёвыя.

– *Для нашых пастаяльцаў самае галоўнае – гэта догляд. І ўсведамленне таго, што яны пойдуць на той свет годна...*

Гэтым летам памерла наша падапечная. Я была ў Маладзечне. Прымчалася, як толькі патэлефанавалі. А ў кабінеце факс ад сына: ад пахавання сваёй маці адмаўляюся.

Патэлефанавалі бацюшку ў Вішнева, у рытуальную службу. Вядома ж, бабулю мы пахавалі. І ўсе пастаяльцы былі гэтым устрывожаны і ўсцешаны адначасова. Таму што кожны з іх прымярае гэтую сітуацыю на сябе.

Ці неяк наша падапечная папрасіла, каб мы паехалі ў Белаазёрск і забралі да сябе яе суседку – бабу Юлю. Сыны яе памерлі, з нявесткамі і ўнучкай кантакту не было. Мы прыехалі – відовішча жудаснае. Баба Юля сядзіць у холадзе, голадзе, кінутая ўсімі. У кватэры з ежы – бутэлька кефіру, пернікі і памідоры. Калі мы прывезлі яе да нас і далі гарачы суп, яна расплакалася. На жаль, пражыла баба Юля нядоўга. І мы таксама яе тут пахавалі, на мясцовых могілках. Калі праз тыдзень аб'явілася ўнучка, то першае пытанне было: на каго завяшчанне напісана? Яны там паміж сабой бабуліну кватэру дзялілі. А на магілкі, дарэчы, унучка так і не схадзіла.

Калі нам даводзіцца хаваць нашых падапечных, я бачу, як гэта супакойвае іншых. Сітуацыі, як бачыце, бываюць розныя. І нашым старым важна ведаць, што мы ў выпадку чаго не толькі не адмовімся ад іх, але і годна пахаваем.

***

Развітваючыся, я заўважыла над уваходнымі дзвярамі пансіяната абраз.

– *Гэта Мікалай Цудатворац*, – кажа Алена Валянцінаўна. – *Мой дзядуля быў святар, служыў у царкве ў Масцішчы яшчэ пры савецкай уладзе. Памёр у 94 гады. Ён вучыў мяне спагадзе, любові да бліжняга, казаў, што ў жыцці нічога не атрымаецца, калі ў душы няма Бога. Калі я выходзіла замуж, дзядуля блаславіў мяне абразом Мікалая Цудатворца. Цяпер абраз са мной тут, у пансіянаце. І я веру, што мне гэта дапамагае.*

Марыя ЭЙСМАНТ.

Мінск–Вайганы.

ЧУЛІ?

Алексіевіч заплаціла 197 тысяч еўра падатку з Нобелеўскай прэміі

Прэмія складала больш за 950 тысяч долараў. Раней меркавалася, што беларускую пісьменніцу вызваляць ад неабходнасці плаціць падаходны падатак (13%), аднак гэтага не адбылося.

«Нідзе ў свеце так не робяць. Не абкладаюць падаткам Нобелеўскую прэмію. Я заплаціла 197.000 еўра», – сказала Святлана Алексіевіч.

СКАНДАЛ

Будзе трэці Саюз палякаў?

Былы кіраўнік непрызнанага беларускімі ўладамі Саюза палякаў Беларусі Мечыслаў Яскевіч заявіў, што будзе ствараць новую грамадскую арганізацыю.

Скандал у арганізацыі здарыўся на фоне станоўчых зрухаў у пытанні легалізацыі Саюза палякаў Беларусі – гэтая тэма абмяркоўвалася падчас візіту ў Беларусь у снежні мінулага года маршалка Сейма Польшчы Станіслава Карчэўскага.

– *Навошта менавіта цяпер гэты скандал спатрэбіўся Яскевічу, я не ведаю*, – кажа старшыня СПБ **Анжаліка Борыс**. – *Хто за гэтым стаіць, каму гэта выгадна?*

У чым сутнасць праблемы? Анжаліка Борыс тлумачыць, што яшчэ 10 снежня адбыўся чарговы з'езд СПБ, на якім абралі новага кіраўніка арганізацыі, то бок яе, і былы старшыня Мечыслаў Яскевіч мусіў сысці. Аднак мінула два месяцы, а Яскевіч дагэтуль не перадаў ні пасады дырэктара, ні фінансавай дакументацыі фірмы «Крэсовія» – яна з'яўляецца фінансавай апорай СПБ. Днямі ў Гродне адбылося пасяджэнне Рады, на якой ад Яскевіча зноў запатрабавалі саступіць з пасады дырэктара «Крэсовіі» і выдаць дакументы фірмы. І калі ён адмовіўся, то члены рады прагаласавалі за прыпыненне Мечыслава Яскевіча ў правах СПБ да высвятлення справы.

«*Паколькі не выконваецца статут і вядзецца дзейнасць на шкоду Саюза, мы вымушаны прадпрыняць такія крокі*, – кажа Анжаліка Борыс. – *Увогуле ўся гэтая сітуацыя вельмі падобная да той, што была ў 2005 годзе, калі тагачасны старшыня Саюза Тадэвуш Кручкоўскі пасля правядзення 6-га з'езда "паспрыяў" расколу Саюза, і ён распаўся на дзве арганізацыі*".

У Мечыслава Яскевіча свая праўда. Ён кажа, што быў гатовы добраахвотна саступіць з пасады дырэктара «Крэсовіі», але яго спрабавалі да гэтага прымусіць, запужвалі і нават абвінавачвалі ў махлярстве, што няпраўда. Яскевіч заявіў, што будзе ствараць новую арганізацыю «Супольнасць палякаў у Беларусі» і пастараецца яе легалізаваць.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ДЫПКУР'ЕР

У Мінску з'явіцца амбасада Іспаніі?

Беларускі бок спадзяецца на прыняцце ў кароткатэрміновай перспектыве рашэння аб адкрыцці Пасольства Іспаніі ў Беларусі, што будзе садзейнічаць далейшаму развіццю беларуска-іспанскіх міждзяржаўных сувязяў. Пра гэта гаворыцца ў камюніке МЗС Беларусі, распаўсюджаным 13 лютага з нагоды 25-годдзя ўсталявання дыпламатычных адносін.

Як адзначаецца ў камюніке, пачынаючы з 2014 года двухбаковае супрацоўніцтва істотна актывізавалася ва ўсіх сферах.

ПЕРСОНА

ЭКОМАМА

25 вопросов лидеру экологического движения, которая умеет вызывать огонь на себя и не жаловаться

Экология волнует всех и каждого. Но – чисто теоретически. Практически не каждый из нас утруждает себя даже тем, чтобы мусор отсортировать и выбрасывать его по отдельности. А в масштабах страны сколько проблем? Экологические навыки трудно входят в привычку не только домохозяек, но и министров, директоров, бизнесменов и президентов, потому что экоправила должны впитываться с детства – вместе с азбукой. За что и борется вот уже два десятилетия **«Экодом»** – экологическое общественное объединение Беларуси. Вступая при этом, бывает, в жесткую конфронтацию с властями.

Особенно обострились отношения у «Экодома» с властями в связи со строительством Островецкой атомной электростанции. «Зеленые» заняли бескомпромиссную позицию: атомная энергия – это прошлый век. И, как показывает опыт Чернобыля, опасный прошлый век. Но и проблемы более локального характера не упускаются «Экодомом» из поля зрения. На их счету борьба за зеленый сквер в Котовке, за старый район Минска Осмоловка, за деревянные дома Гродно… Ни месяца без громкого дела. Громкого, потому что гласность – главное оружие «зеленых».

У руля проекта стоит **Ирина СУХИЙ,** одна из основательниц организации. Женщина, которая «курит трубку», шутя говорят про нее близкие: мама Зеленой Сети в самом широком смысле слова, целеустремленный, неподкупный, яркий лидер.

Досье «Народной Воли»

Ирина Георгиевна СУХИЙ родилась в Минске, окончила среднюю школу №19, филологический факультет БГУ. Председатель Совета ОО «Экодом», эксперт по Орхусской конвенции, член белорусской делегации на Гражданском форуме «Восточного партнерства», активистка белорусского экологического движения.

1. – Ирина, уже 25 лет как вы защищаете белорусскую природу. То есть, можно сказать, экология – это ваша вера?

– Нет, экология не религия. Экология – это научные знания.

2. – Вы хотели бы, чтобы общественное движение «Экодом» стало настоящей партией «зеленых»?

– Я хотела бы, чтобы у нас в принципе изменился политический строй, чтобы в стране проходили реальные выборы, а партии действительно могли принимать участие в политической жизни страны. Ведь сейчас что с того, что у нас есть партия «Зеленые»? Она, к слову, была зарегистрирована в Гомеле очень давно, но слабо развивалась, существовала безвестно. Правда, сейчас у нее появляются новые амбиции, и в прошлом году я вступила в партию «Зеленые». Мои товарищи по «Экодому» меня не поняли, некоторые спрашивали с недоверием: «А что, собственно, партия сделала?» Но у меня другой подход: вступайте и делайте! Но вы же понимаете, что при существующем положении вещей в нашем государстве партия не может быть собственно партией и выполнять свои функции.

3. – На сайте вашего объединения стоит своеобразный эпиграф: «вместе с единомышленниками создавать гармонические отношения в себе, в доме, в стране и во Вселенной». Обычно во Вселенной это делать легче, чем в коллективе. Конкретно в «Экодоме» жить в гармонии друг с другом получается?

– Отношения у нас хорошие. Но они так же, как везде, проходят у нас разные эмоциональные этапы. Свою миссию мы сформулировали еще в 1996 году, когда нашу организацию зарегистрировали. Оказалось, нам отдали документы 21 июня, в день летнего солнцестояния. Равновесие – действительно наш девиз.

4. – А сама с собой вы умеете быть в ладу?

– По-разному. Я не идеальный человек. Но не истеричка точно. Я бузила в юности. Тогда – да, со второго курса бросила архитектурный факультет БПИ (ныне БНТУ) и уехала в Питер работать дворником. Но меня не взяли! Мне было 18 лет, у меня еще не было трудовой книжки, да и дворников в Ленинграде был перебор.

5. – Это был бунт девочки из когорты «золотой молодежи»?

– Бунт, поиски себя, протест против советской глупости, скуки, бюрократического бреда.

6. – А что родители? Ведь ваш отец Георгий Андреевич Сухий занимал высокий пост, был директором ЦУМа.

– Родители переживали, им со мной было нелегко. Но к батарее не приковывали, надеялись, что образумлюсь. И мне кажется, я оправдала это ожидание.

7. – А вы, значит, хотели уйти в андеграунд?

– Хотела уехать из Минска в Питер, потому что там, мне казалось, культурная жизнь действительно бурлит по сравнению с Минском, с нашим болотом...

– А теперь, получается, болота надо защищать как важную часть экологического равновесия.

– Все верно. И когда в дворники уйти не получилось, я поступила в техникум фото- и киноработ в Москве – без экзаменов, потому что у меня за среднюю школу была золотая медаль. Впрочем, в техникуме я тоже не задержалась, вернулась все-таки в Минск и пошла трудиться на фабрику фоторабот «Вилия», получила даже разряд.

8. – То есть вы хипповали? А хиппи были рьяными поборниками «зеленого» движения.

– Типа да. Но идеологически это, конечно, во мне тогда не было оформлено. Хотя любовь к природе – еще с детства. Каждое лето по три месяца я проводила на берегу Нарочи, родители не держали нас с братом в Минске. Да и на выходные мы часто уезжали из города в течение года. И мои детско-юношеские мечты – это работать лесником. Но в конце концов я окончила филфак БГУ, и уже в 40 лет училась политологии в магистратуре ЕГУ (еще когда университет был в Минске).

9. – А что стало поворотным толчком к работе на экологическом фронте как к единственной дороге в жизни?

– Очень многих людей моего поколения повернула к защите экологии чернобыльская катастрофа. Я была беременная, стала интересоваться здоровым питанием, чистыми продуктами. А здесь – перестройка, гласность. С одной стороны, ты уже не доверяешь никаким этикеткам, не доверяешь власти, которая может продать тебе отраву, с другой – не знаешь, как защититься. Это сильно заострило для меня проблемы экологии. Сначала я попала в общественную организацию «Некст стоп – нью лайф», легендарное молодежное движение. Первое поколение «стоперов» были очень творческие люди, художники, фотографы, хиппи, панки. В «Стопе» не было ни одного заурядного человека. А постепенно подошла к идее создания общественного объединения «Экодом». Наша главная мысль такова: если с детства людям прививать знания об экологии, то когда они вырастут и станут министрами промышленности или Минприроды или даже президентами, то будут понимать, как правильно жить и работать, не уничтожая природу.

10. – Вам, защитникам природы, часто приходится быть в конфронтации с чиновниками. Откуда силы берете?

– От природы. Сама природа и помогает. Но иногда силы кончаются, и помогает то, что я не одна, что можно положиться на соратников, выдохнуть, найти точку опоры и – снова за дело.

11. – Иногда складывается впечатление, что ваша цель – просто борьба и все. Но город не музей, не стерильная хирургия, он не может застыть и ни в чем не меняться, не развиваться. Конечно, что-то убирается, сносится, застраивается. А экологи всегда наготове: «В парке Победы срубили старое дерево. А оно могло видеть Наполеона...» Красиво… Но ведь древнее дерево могло из-за старости просто упасть в непогоду на голову человеку. Что ответите?

– Слушайте, я удивляюсь. В каком-нибудь Париже или Берлине эти старые великаны на голову не падают. А у нас вот обязательно упадут! Езжайте в Европу и посмотрите: там стоят 300-летние деревья, и никто их не пилит. А мы пилим, и нет в городе ни одного действительно старого дерева. И наши внуки и правнуки уже не увидят таких могучих красавцев в Отечестве – они при их жизни просто не успеют вырасти!

12. – И все-таки борцы за природу так часто пользуются преувеличенными эмоциями: катастрофа, предательство, преступление, безумие… Вам не кажется, что это даже несколько отпугивает людей?

– Уже не знаешь, как иногда действовать, потому и крепкое слово хочется ввернуть. Смотрю на опросы по поводу Островца и вижу: ну промыли мозги населению!.. «Как же нам без АЭС?» – говорит теперь большинство. А если лопнет-грохнет и покроется вторая половина Беларуси радиоактивными осадками? Уронили один корпус, стукнули второй корпус. А что происходит внутри на стройке? Мы не знаем. Только слышим рассказы. Какого качества цементные конструкции? У меня стройка АЭС вызывает реальный ужас.

13. – А вас, членов «Экодома», туда не пускают?

– Нет, конечно! Да и что, я разбираюсь в качестве цемента? Должна работать независимая экспертиза.

14. – А как конкретно в Минске с экологией?

– Пока ситуация не катастрофическая. Но она становится не лучше, а хуже. Минск был довольно грамотно в свое время спроектирован: в столице создан зеленый диаметр, языки леса, входящие в город, освежали воздух. Но сейчас идет массовая застройка центра, водный диаметр сужается, город плохо проветривается, и в центре в летнее время скоро уже будет нечем дышать. По данным ВОЗ, Беларусь находится на третьем месте в мире по относительной смертности от болезней, связанных с загрязнением воздуха. Эти выводы опубликованы всего несколько месяцев назад, и для всех это был шок, даже чиновники из Минприроды подтвердили: у нас большое загрязнение воздуха мелкими дисперсными частицами. Чуть ли не самые плохие показатели как раз на проспекте у Дворца Независимости. А это все результат уплотнительной застройки Минска.

15. – А в мировых столицах разве не так?

– Ну, и вы были в этих городах в летнее время? Например, в Париже? Умереть и не жить, так душно в Париже в летние месяцы. Вот и вопрос: куда мы стремимся? В такое же пекло? Я считаю, что хуже от жестких требований экологов никому не будет, только лучше: переход на чистое производство, меньше выбросов, сохранение лесов и биоразнообразия. Вот в Дании море было так загрязнено, что невозможно было даже думать о купании. Экологи подняли тревогу. Сейчас там чистые воды и берега. Кому хуже?

16. – Вам регулярно приходится наступать, говоря образно, бить в колокола. Какие качества вам пришлось в результате выработать лично в себе?

– Наверное, терпение. Да, терпение. Хотя порой я чувствую внутреннее выгорание. Делаешь, делаешь, а все равно не получается: все спилят и застроят. Но проходит пять лет, и я вижу, что изменения все-таки происходят: например, изменения законодательства, общих подходов к защите природы. Да, не за три месяца, не за год...

17. – Вообще «зеленые» не часто побеждают, да?

– Нечасто… Все «зеленые» движения мира не могут похвастаться быстрыми результатами – в людях очень сильна инерция мышления. Но когда есть какие-то достижения, это сильно вдохновляет. Мы одни из первых начали поднимать тему органического сельского хозяйства в стране и написали письмо в Минсельхозпрод. Шел 2008 год, и нам ответили, что это не является интересом, приоритетом министерства. Но прошло семь лет, и Совмин сам принял постановление об органическом сельском хозяйстве, а депутаты сейчас готовят о нем закон – во втором чтении он скоро будет заслушиваться в Палате представителей.

18. – А отношение чиновников к вам меняется? Как они теперь на вас реагируют?

– «Экодом» в определенной степени для них до сих пор что-то вроде пугала. Хотя лично ко мне отношение вполне человеческое. Мы работаем в правовом поле, легальными методами. Тем более что «Экодом» – член общественного координационного экологического совета при Минприроде. Четыре раза в год у нас есть возможность на заседаниях пообщаться с министром. Конечно, мы задаем неудобные вопросы. Иногда происходят конфронтации, но в последние годы мы довольно плотно сотрудничаем с министерством по разработке законодательства об участии общественности в процессе принятия решений, касающихся защиты окружающей среды.

19. – А на протестные акции вы выводите народ?

– Мне кажется, у нас народ не ходит теперь на протестные акции. Даже «Чарнобыльскі шлях» с каждым годом становится все малочисленнее и малочисленнее.

20. – То есть вам не приходилось вступать в открытый конфликт с властями?

– Однажды мы хотели отнести петицию в российское посольство с протестом по поводу строительства АЭС в Островце – как раз в Минск приезжал президент Дмитрий Медведев. Но в тот день, как только я вышла из офиса, меня тут же арестовали. А потом сказали, что я ругалась матом, размахивала руками и приставала к прохожим. Ну, вы видите, где располагается наш офис, – край города. И я спрашивала: «Где вы видели там прохожих?»

21. – Вас оштрафовали?

– Да, был суд, и мне дали штраф, так как моей дочери не было еще 18 лет, а я – мать-одиночка. А моим товарищам, которых в тот же день тоже арестовали прямо у их домов, дали от 3 до 10 суток. Засудили тоже за ругань матом.

22. – Несколько лет назад вы подавали в суд на дирекцию АЭС. Каков результат?

– Мы судились по поводу доступа общественности к информации. Но все превратилось в такую канитель, длилось так долго, что дирекция АЭС успела-таки вывесить на сайт информацию, о которой мы просили.

23. – На какие средства существует «Экодом»?

– Мы существуем благодаря работе с партнерскими организациями других стран, которые получают поддержку от своих правительств. Личные пожертвования на движение «зеленых», как в Гринписе, нам пока от соотечественников не поступают. А на кампании по сбору средств денег, как правило, тратится больше, чем потом приходит от спонсоров.

24. – Скажите, вас часто трясут, проверяют финансовые органы?

– Когда мы активно стали противостоять АЭС, нас проверили все, кто мог. И я уже готовилась к тому, что «Экодому» конец – это был 2008–2009-й годы. Удивительно, но нас не закрыли! Наверное, потому, что деятельность «Экодома» была очень публична. Мы используем в том числе и международные механизмы, в 2009-м подали жалобу в Комитет по соответствию Орхусской конвенции о нарушении конвенции при принятии решения о строительстве АЭС. (*Орхусская конвенция – конвенция Европейской экономической комиссии ООН «О доступе к информации, участию общественности в принятии решений и доступе к правосудию по вопросам, касающимся окружающей среды».* – **Е.М.**)

25. – А что бы вы делали, если бы «Экодом» все-таки закрыли?

– Ну, закрыли одно, всегда можно открыть другое. Организация – это ведь не цель, это всего лишь средство. Вывеску можно и поменять.

Елена МОЛОЧКО.

РЭГІЁН

У Міёрах ўжо 30 гадоў не могуць дабудаваць бальніцу

Карэспандэнт «Народнай Волі» пабываў у раённым цэнтры і пацікавіўся далейшым лёсам даўгабуду.

Гэты незавершаны сацыяльны аб'ект можна лічыць рэкардсменам сярод даўгабудаў Віцебскай вобласці. Будаўніцтва ў Міёрах пачалося яшчэ ў часы Савецкага Саюза, у 1986 годзе. І не закончана да гэтага часу.

Цікава, што тады, у 1980-я, работы былі практычна завершаны: падключылі ацяпленне, правялі каналізацыю. Але ў раёне, як і ва ўсёй краіне, змянілася ўлада, і пра аб'ект аховы здароўя на доўгія гады забыліся.

За гады незалежнай Беларусі будынак на ўскраіне горада таксама не знайшоў гаспадара, які давёў бы справу да канца. Толькі перад прыездам высокапастаўленых чыноўнікаў стваралася бачнасць працы, а потым усё спынялася.

– *Тэрміны здачы пастаянна пераносяцца, ствараюцца нейкія камісіі, а выніку няма*, – распавядае грамадскі актывіст з Міёраў **Багуслаў Мацук.** – *Чыноўнікі прыедуць, паходзяць вакол бальніцы, а потым на базу адпачынку недалёка ад горада адпраўляюцца. Каго тут толькі не было, а воз і цяпер там.*

Зараз тэрыторыю ад канчатковага раскрадання ахоўвае вартаўнік. Цэгла на трохпавярховым будынку пачынае абвальвацца, таксама безгаспадарча выглядаюць і іншыя прыбудовы каля бальніцы.

Пашпарт аб'екта паведамляе, што работы павінны былі скончыцца яшчэ ў 2013 годзе. Але пра тое, што ў бліжэйшы час тут пачнецца будаўніцтва, нічога не нагадвае.

– *На гэты аб'ект вылучаліся грошы падаткаплацельшчыкаў*, – эмацыйна кажа мясцовы жыхар. – *І нічога за столькі гадоў не было зроблена! Можна толькі ўявіць, як нажываліся на гэтай бальніцы чыноўнікі.*

Сёння ў Міёрах пражывае крыху больш за 8 тысяч чалавек. Па медыцынскую дапамогу людзі звяртаюцца ў цэнтральную раённую бальніцу, будынак якой быў пабудаваны яшчэ на пачатку мінулага стагоддзя. Усе аддзяленні ўстанова аховы здароўя змясціць не ў стане, таму яны раскіданы па горадзе.

– *Карыстаемся памяшканнямі, якія засталіся яшчэ з польскіх часоў*, – тлумачыць Багуслаў Мацук. – *Машынам «хуткай дапамогі» па 20–30 гадоў. Суцэльная бязладнасць і безгаспадарлівасць. Замест таго каб мець у горадзе сучасную бальніцу на адной тэрыторыі – маем тое, што маем.*

Паводле слоў майго суразмоўцы, мясцовыя жыхары неаднаразова звярталіся да высокапастаўленых чыноўнікаў па дапамогу, але ўсё безвынікова. Надзеі, што ў Міёрах з'явіцца новая медыцынская ўстанова, у людзей ужо няма.

– *Узровень нараджальнасці ў раёне катастрафічна падае*, – кажа актывіст. – *У мінулым годзе памерлі 516 чалавек, а нарадзіліся 200. Пры такім абслугоўванні гэта нядзіўна.*

АФІЦЫЙНА

«Грошай няма, але яны з'явяцца»

Сітуацыю з недабудаванай бальніцай «Народная Воля» папрасіла пракаментаваць намесніка старшыні Міёрскага раённага выканаўчага камітэта **Леаніда Лясовіча**.

– *Бальніца будзе дабудоўвацца ў гэтым годзе*, – сказаў Леанід Іванавіч. – *У эксплуатацыю будзе ўведзена ў наступным. Згодна з даручэннем прэзідэнта вырашыць пытанне з будаўніцтвам бальніцы. Пакуль падрабязней нічога не магу сказаць. Сёння ідзе інжынерная падрыхтоўка, праца з дакументацыяй.*

– А чаму столькі гадоў не маглі дабудаваць аб'ект?

– Гэта было звязана з фінансаваннем.

– Зараз яно палепшылася?

– Яно павінна палепшыцца. Пакуль я не бачу грошай, але яны з'явяцца.

– У людзей ужо няма надзеі, што бальніцу дабудуюць...

– Я таксама не зусім верыў, але сёння ўжо веру. У гэтым аб'екце мае патрэбу не толькі горад, але і раён і іншыя населеныя пункты. У ім будзе сучаснае медыцынскае абсталяванне. Сёння наша бальніца складаецца з адзінаццаці карпусоў. Некаторыя пабудаваны яшчэ пры панскай Польшчы. Таму новая бальніца патрэбна.

Раман ВАСЮКОВІЧ.
Фота аўтара.

БОЛЬ

«Маці заўжды верыць…»

Улляне Рыгораўне Захаранка, маці зніклага міністра ўнутраных спраў Беларусі, споўнілася 93 гады.

Юрый Захаранка бясследна знік 7 мая 1999 года. З гэтай сумнай даты прайшло 6492 дні. Увесь гэты час Улляна Захаранка жыве ў невядомасці, але, як і любая маці, верыць, што дачакаецца дня, калі даведаецца праўду пра лёс сына.

– З кожным годам, з кожным днём здароўе Уллянны Рыгораўны горшае, – распавёў "Народнай Волі" праваабаронца Алег Волчак, які наведаў жанчыну на мінулым тыдні. – Пачуваецца яна не вельмі добра, узрост бярэ сваё. Яна ледзь-ледзь ходзіць па роднай хаце, яе рукі слабеюць. – Улляна Рыгораўна ледзьве можа трымаць кубак. Зараз ёй вельмі цяжка гаварыць, яна больш слухае.

Улляна Рыгораўна часта глядзіць у вакно – на двор, дзе расце пасаджаная яе Юрам бяроза. Часцяком пераглядае сямейныя фотаздымкі, якія ведае да апошняй рысачкі. Яна дагэтуль не гаворыць пра Юрыя Мікалаевіча ў мінулым часе, верыць, што ён аднойчы вернецца ў бацькоўскі дом у Васілевічах.

Улляна Рыгораўна ніколі не гаворыць "Юру забілі", яна кажа: "Яго забралі". Увесь час задаецца пытаннямі "Хто?" і "За што?". Не знаходзячы адказаў, жанчына плача…

Цяжка на гэта глядзець збоку, тым больш што справа былога міністра МУС Беларусі фактычна не расследуецца, рэгулярна на імя Уллянны Захаранка прыходзяць адпіскі аб тым, што тэрмін расследавання па справе яе сына зноў працягнуты. Юрый Захаранка дагэтуль не прызнаны памерлым.

У сакавіку бягучага года ў Камітэце па правах чалавека Арганізацыі Аб'яднаных Нацый будзе разгледжаны зварот Уллянны Захаранка. У сваім лісце яна папрасіла міжнародную структуру прымусіць беларускія ўлады правесці аб'ектыўнае і ўсебаковае расследаванне па справе аб знікненні Юрыя Захаранкі.

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Калі лужа каля хаты, трэба брацца за лапаты

Жыхары г.Бярозаўка Лідскага раёна на працягу амаль пяці гадоў закідваюць скаргамі ўсе інстанцыі – ад райвыканкама да Савета Рэспублікі (скаргу атрымала і "Народная Воля"). А ў чым праблема? Каля дома ўзнікла лужына, і жылкамгас не рупіцца, каб яе ліквідаваць...

Калі ўжо на выходзе дня
Смуга абшар накрыла,
З хлява прарвалася Свіння,
У хол пусціўшы рыла.
Са свістам вылецеў прабой,
Адразу ж насцеж – дзверы.
Даўно Свінні, само сабой,
Абрыдзеў побыт шэры.
І днём, і ноччу – хлеў сыры,
Смурод і гною "ветры"...
І гэтак хораша ў двары,
Дзе чыстае паветра!
Ну, словам, іншы каленкор.
Свіння пратрэсла сала
І ад такога шчасця двор
Лычом перакапала.
Спазнаўшы ўдосталь да цямна
Пачуццяў розных гаму,
Для лежні вырыла яна
У тым двары і яму.
Назаўтра Гаспадар у хлеў
Справадзіў небараку,
Прычым ад злосці так кіпеў,
Што даў нагой пад ср...ку.
А потым – дождж ішоў з ведра
(Увосень гэта звыкла),
І лужа пасярод двара
На месцы ямы ўзнікла.
І Гаспадар не засынаў –
Стаяла там лужа,
Бо многа іншых
пільных спраў,
Ён быў заняты дужа.
Адная ж шмат было турбот
З-за лужыны ў худобы.
Касіўся з недаверам Кот
На той "пейзаж" няўдобы.
Цікаўны Кот, бо малады.
Ступіў – і зведаў драму:
Ён думаў, мала там вады,
Ды праваліўся ў яму.
Збылося тое ж і з Казлом.

Зламаў нагу рагаты,
Таму лічыў вялікім злом
Раптоўны штучны вадаём,
Што ўзнік паблізу хаты.
Сабака гаўкаў, як дурны,
Рыкала і Карова.
Паразумеліся яны,
Што з лужынай – хрэнова:
Звужае, так лічыце, іх
Жыццёвую прастору.
А Конь агучыў думку ўслых:
– Пісаць нам скаргу ўгору
Шаноўнаму Гаспадару,
Няхай ён прыме меры,
Бо лужа нам не па нутру!
Знайшоўшы ліст паперы,
Складаць кагалам пачалі
Зварот усім пануры.
І толькі грэбліся ў зямлі
Ля "вадаёма" Куры.
У рыхлай глебе – чарвякі
Нясушкам на патрэбу.
Іх Куры рвалі на шматкі
І ў лужу грэблі глебу.
...Калі накрэмзалі зварот,
Дык паднялі галовы.
Сабака аж разявіў рот –
Паверыць не гатовы:
Ужо і лужыны няма,
Нямашака і ямы.
Выходзіць, пнуліся дарма,
Бо двор – узорны самы...

* * *

Яшчэ няма ў нас "пісак"
(І гэта не навіна),
Што ўладу бэсцяць так і сяк
І скаргі шлюць лавінай:
Маўляў, у лужыне сядзім,
Бо яма каля хаты...
А можа, варта ім самім
У рукі ўзяць лапаты?

СПАСИБО!

В течение одной недели мне восстановили зрение

Это о них знаменитые слова: «Рождены, чтоб сказку сделать былью!». Они – заведующий отделением медицинского центра «Новое зрение» И.А.Пашкин, врач К.Л.Пранник, другие сотрудники лечебницы. А их «сказка» в том, что они в течение одной недели восстановили мне, 75-летней, зрение. Огромное спасибо высочайшим профессионалам, настоящим кудесникам!

Лариса Викентьевна ШАТЬКО.

Минск.

ВЗГЛЯД ЭКОНОМИСТА

Зачем Петр Прокопович просит включить «печатный станок»?

Не так давно бывший глава Нацбанка Петр Прокопович написал письмо Лукашенко о тяжелом экономическом положении в белорусских регионах, с тем чтобы подтолкнуть его для облегчения ситуации к самому простому и испытанному приему – «умеренной» денежной эмиссии. Или, как в народе говорят, включить «печатный станок». «Сегодня зарплата в 4–5 миллионов (неденоминированных рублей) считается за счастье в регионах. Никто не предлагает альтернативу, как удовлетворить обычные потребности людей», – цитируют Прокоповича.

Если бы сейчас был 1994 год, предложение Прокоповича можно было понять. Но на дворе 2017-й. Все эти годы Беларусь редко кому из стран СНГ отдавала пальму первенства по показателю инфляции. Да и не только в СНГ. А по девальвации к доллару – с момента рождения своего рубля аж в миллионы раз – белорусская валюта уступила разве что доллару зимбабвийскому. Только с 2010-го по 2014 год белорусский рубль девальвировался почти в 7 раз.

Тем не менее Лукашенко вновь поднимает этот вопрос, в том числе на совещании по актуальным вопросам развития экономики с небольшой группой экспертов. По его словам, на эту тему он получает много писем из разных источников. Где же найти точки роста белорусской экономики? Попробовали взять деревообработку. Казалось бы, работает на местном сырье, которого в избытке. Есть опытные квалифицированные кадры, какая-никакая материально-техническая база. Вбухали миллиарды долларов в модернизацию – точки роста не получилось. Модернизация вышла сверху, авторитарная. А надо бы, чтоб была снизу.

Вспомним приснопамятный 2011 год. Год жестокого валютно-финансового кризиса. Выгнали перед президентскими выборами зарплату на отметку 520 долларов, а потом – девальвация рубля почти трехкратная (с 3100 рублей в январе за доллар до 8000–9000 в августе на «сером» и «черном» рынках) и более чем двукратная инфляция (107,6%). Хотя ВВП за 2011 год вырос на целых 5,3%. Но кому от этого было счастье? Сколько раз было доказано и практически показано, что любые попытки взбадривания экономики пустыми деньгами чреваты повторением 2011 года. Это, что наркотик для тяжелобольного, даст лишь кратковременное облегчение. Что в регионах, что в столице.

Да и что сейчас деньги? В банковской системе на сегодня их устойчивый излишек. Так называемая избыточная ликвидность. Банки хотели бы вложить свои ресурсы, да некуда. Очень мало кредитоспособных предприятий-заемщиков. Вот Национальный банк периодически и пытается «связать» лишние деньги, выпуская для коммерческих кредитных учреждений свои краткосрочные облигации. Проблема больше в другом. Есть давление на банковский сектор со стороны промышленного лобби на ускоренное снижение ставки рефинансирования. С целью дальнейшего удешевления кредитов, невзирая на риск потерять рублевые депозиты населения в банковской системе. И промышленный госсектор как получал подачки из бюджета, так и получает.

Кстати, сторонники накачки экономики необеспеченными деньгами есть сегодня и в России. Ведь задачи сходные – сдвинуть телегу экономики с мертвой точки. А там пойдет как-нибудь. Например, академик С.Глазьев. К слову, член КПРФ. У них, у левых популистов, политика всегда одна. Когда на продаже нефти и газа Россия накопила приличные золотовалютные резервы, и они доходили до полутриллиона долларов (третье место в мире), коммунисты кричали: зачем правительство и Центробанк РФ размещают сотни миллиардов долларов резервов в облигации Минфина США, тем самым кредитуя американский бюджет? Их словами – империалистов. Нет чтобы повысить в 2–3 раза зарплаты бюджетникам, пенсии и т.п. То есть раздайте деньги людям. А прижимистый министр финансов Кудрин на это не велся. Что, российская экономика могла в одночасье произвести в 2–3 раза больше товаров? Результат был бы один и тот же – безудержная инфляция. И где бы сейчас была Россия, которая еще держится на кудринских заначках?

Так что же делать? В белорусской экономике достигнута в определенном смысле долгожданная финансовая стабильность, курс рубля стоит, инфляция снижается. Но какой ценой? Народ беднеет, откупоривает последние кубышки, одни предприятия стоят, другие в долгах, безработица, ВВП падает.

Как сказал глава государства, будет на эту тему, то есть по поиску точек роста, еще и расширенное заседание правительства, чтобы в ходе дискуссии найти то, что придаст импульс развитию экономике. Так, впрочем, заседания можно проводить бесконечно. Тем более что на них что в узком кругу, что в расширенном сидят одни и те же люди. А пути выхода из кризиса давно известны и прописаны. И в учебниках по макроэкономике, и в программах белорусского бизнес-сообщества и оппозиционных партий. Не мы первые в истории, не мы последние. Далеко ходить не надо. Польша, к примеру, совсем рядом. Только вот глава нашего государства всегда предпочитает к недопустимости отхода от генеральной линии развития государства и экономической политики: «Главный ее постулат – социальная справедливость, повышение уровня жизни людей, защита интересов страны и каждого гражданина». Ни больше ни меньше...

Богдан ГРЕВЦОВ, экономист.

РЕЗОНАНС

Жили бы сейчас в другой стране...

Прочитала в вашей газете статью Игоря Кузнецова «Большевистский террор». Я и раньше знала о том, что творили большевики в те годы. Все это очень горько. Но сейчас эта статья произвела на меня просто шокирующее впечатление. Дело в том, что я до недавнего времени считала, что наша семья прошла это время без потерь. Но, оказывается, это не так. У моей бабушки Веры Карповны Щербаковой был родной брат – Василий Карпович Щербаков. Академик АН БССР, профессор, доктор исторических наук, первый декан исторического факультета БГУ, автор многочисленных монографий по истории. Его, как и многих других, сначала исключили из партии, потом арестовали, потом расстреляли. Всю эту информацию я нашла в Википедии, а также на сайте Академии наук Беларуси...

Игорь Кузнецов совершенно прав, написав, что если бы не было этих потерь, то сейчас мы жили бы в другой стране.

Светлана ОВЧИННИКОВА.

ИЗ ПИСЬМА

Откажитесь от ксенофобии

Русские ястребы и русофилы свой национализм считают высокородным патриотизмом. А вот белорусам, украинцам и другим народам на национализм как основу патриотизма они права не дают. Опасное заблуждение и непонимание того, что патриотизм, он же национализм, – защитное свойство народов и стран. Непризнание этого за другими и есть ксенофобия.

Откровенно зловеще звучат заявления российских имперцев. Вспомните одиозного Д.Киселева, имеющего роскошный особняк в Крыму и угрожающего стереть при необходимости в ядерную пыль США, не разумея собственной гибели из-за своей ограниченности. Или бесноватого В.Жириновского, призывающего взять Киев и бомбить столицы европейских стран. А сколько грязи вылили на соседей Соловьев, Попов, Леонтьев и многие другие ж...пропагандисты!

Вот источник ксенофобии, угрожающей уже человечеству, а не только соседям.

В.И.ШУТОВ.

г.Фаниполь Дзержинского района.

СЛОВО ЗРИТЕЛЯ

...Их бы на чашечку кофе

Давно хотел написать в редакцию уважаемой газеты «Народная Воля» и через нее упрекнуть работников телевидения за то, что на жизнь они смотрят глазами узкого круга людей. Так, на канале ОНТ есть передача «Наше утро». Кто приглашается на чашечку кофе? В основном артисты, спортсмены, музыканты, но я не припомню, чтобы в студии были тракторист, доярка, водитель, шахтер, свинарка, то есть люди из рабочего класса и сельских тружеников, которые своим бесценным трудом создают основные блага жизни.

Меня иногда поражает фраза, которой ведущий передачи характеризует какую-нибудь артистку: «Она сыграла 80 ролей!» Какой, мол, труд!!! А вот, допустим, водитель на автомобиле перевез тройную норму груза или доярка надоила рекордное количество молока… Они что, не заслуживают уважения со стороны телевизионщиков? Хоть раз в месяц приглашайте кого-либо из сельских тружеников на чашечку кофе, они этого заслуживают.

С.В.ПИСАРЕВ.

г.Солигорск.

ЗАДУМАЕМСЯ...

Якуб Колас як сімвал беларускай дзяржаўнасці

Як вядома, кожная краіна мае свае сімвалы, сутнасць якіх заключаецца ў тым, каб нагадаць грамадзянам, што яны не з'яўляюцца Іванамі без роду і племені. І тут важнейшым элементам выступаюць у першую чаргу помнікі славутым пісьменнікам і паэтам. Гэта хрэстаматыйнае разуменне. Геніяльны паэт Аляксандр Пушкін сваімі творамі высока ўзняў нацыянальную годнасць рускіх людзей. Нямецкая нацыя, якая была раздроблена невялікімі княствамі, фактычна з'яднана выдатнымі паэтамі Гётэ, Шылерам і іншымі творцамі.

Вялікую ролю ў фарміраванні нацыянальнай свядомасці адыгрываюць падручнікі па гісторыі, літаратуры. Нямала крыніц, з якіх школьнікі, студэнты, а разам з імі і ўсе беларусы, маюць магчымасць чэрпаць духоўныя сілы. Ці ж не ганарыцца нацыі Францыскам Скарынам, Сімяонам Полацкім, выдатным паэтам Адамам Міцкевічам, мастаком Напалеонам Ордам?. Маюць беларускае паходжанне выдатны рускі вучоны ў галіне касманаўтыкі Эдуард Цыялкоўскі, першы рускі друкар Іван Фёдараў, сапраўднае прозвішча якога Федаровіч, першая ў свеце жанчына-касманаўт Валянціна Церашкова і шмат іншых асоб.

Але ж першае месца ў фарміраванні нацыі, на мой погляд, належыць пісьменнікам і паэтам. І ў гэтым плане беларусы могуць ганарыцца не менш, чым тыя ж рускія альбо немцы. Адзін з сімвалаў беларускай дзяржаўнасці – Якуб Колас. І трэба ўсяляк ушаноўваць памяць пра яго. На жаль, наколькі я ведаю, у раённым цэнтры Стоўбцы, паблізу якога нарадзіўся класік, да сённяшняга дня няма адметнага помніка знакамітаму земляку. Нішто не нагадвае аб тым, што гэта калыска вялікага песняра. Чыгуначны вакзал цалкам аддадзены рускай мове. Здаецца, ты прыехаў у нейкі горад Смаленскай вобласці.

А ці ж не з'яўляюцца сімваламі беларускай дзяржаўнасці Янка Купала, Максім Гарэцкі, Максім Танк, Васіль Быкаў, Уладзімір Караткевіч, Ніл Гілевіч, Іван Мележ і многія-многія іншыя выдатныя паэты і пісьменнікі? Мне здаецца, улады дарэмна замоўчваюць заслугі перад нацыяй некаторых з іх. Наадварот, на іх прыкладзе павінны выхоўвацца новыя пакаленні, да іх імён трэба ставіцца як да нацыянальных святынь.

Аляксандр ПЯТРУННІКАЎ, беларус, жыхар г.Манчагорска Мурманскай вобласці.

З НАГОДЫ

Ёга: фізічныя практыкаванні ці нешта большае?

Сёння ўсе хочуць быць стройнымі і здаровымі. Таму многія сталі наведваць спортзалы і аздараўленчыя цэнтры, што, безумоўна, цудоўна. З гэтай жа нагоды тысячы людзей звяртаюцца да ўсходняга майстэрства ёгі. Тыя, хто змагаецца са стрэсамі, дэпрэсіяй і расчараваннямі, звяртаюцца да ёгі, жадаючы знайсці спакой і вырашыць свае праблемы.

Для індусаў ёга – гэта вучэнне і метад кіравання псіхікай і фізіялогіяй. Яны лічаць і практычна даказваюць, што з дапамогай ёгі можна падняць на нязведаныя вышыні ўсе фізічныя і душэўныя сілы чалавека.

Старажытнаіндыйскі мысліцель Патанджалі напісаў правілы ёгі, якія да гэтага часу застаюцца нязменнымі. Згодна з гэтым вучэннем, ёга з'яўляецца сістэматычнымі намаганнямі, якімі можна скарыстацца, каб дасягнуць дасканаласці шляхам кантролю над рознымі элементамі чалавечай прыроды – фізічнымі і псіхічнымі.

Думаю, што было б правільна, калі б нашы спартыўныя вучоныя і псіхолагі таксама склалі нешта падобнае. Неабходна тэарэтычнае абгрунтаванне гэтага вучэння, якое падыходзіць для нас. Безумоўна, з моманту свайго з'яўлення ёга была і застаецца часткай усходніх рэлігій. Узнікае пытанне: ці можна займацца ёгай, разглядаючы яе не як рэлігію, а толькі як фізічныя практыкаванні? Мяркую, што можна.

Юрый ЯСІНСКІ, ветэран спорту, заслужаны трэнер Беларусі.

БЮРОКРАТИЗМ

Вот так помогли!

Я оказался в трудном финансовом положении. Как инвалид 2-й группы решил воспользоваться льготой в соответствии со ст.28 Закона Республики Беларусь «Об адвокатуре и адвокатской деятельности в Республике Беларусь». Написал заявление на имя председателя коллегии адвокатов А.И.Шванова, чтобы подсказали самую малость: как оформить надзорную жалобу и рассчитать госпошлину. Меня вежливо послали за справкой о размере пенсии в отдел соцзащиты Советского района. Когда я принес справку, они вспомнили, что поскольку решение выносилось судом Смолевичского района, то мне нужно обратиться в областную коллегию адвокатов, которая находится в районе железнодорожного вокзала. Там выслушали и отправили обратно, пояснив, что место рассмотрения суда не имеет значения.

Вернулся на улицу Захарова, 50б, сдал истребуемые с меня документы и получил… отрицательный ответ: мол, «для получения юридической помощи в оформлении надзорной жалобы за счет средств коллегии Вам необходимо обратиться в любую юридическую консультацию, адвокатское бюро, к адвокату, осуществляющему адвокатскую деятельность индивидуально, и заключить договор на оказание юридической помощи».

Бюрократизм чистейшей воды! Вначале погнали меня, инвалида, за справкой в отдел соцзащиты, а в итоге – ноль помощи. Свое негодование я выразил в Книге замечаний и предложений.

При такой «помощи» нереально уложиться в сроки, отпущенные для подачи жалобы (десять дней). Так я и не воспользовался льготой, предоставленной законом.

Е.С.ГУРСКИЙ, ветеран труда, инвалид 2-й группы.

Минск.

ПАРАЛЛЕЛИ

Как живут финны?

Почему мы сравниваем наш уровень жизни с финским, а не с уровнем жизни в какой-нибудь другой стране? Потому, что сто лет назад Финляндия вырвалась из цепких объятий Российской империи и стала независимым государством. Такой шанс тогда был и у Беларуси. Но местные большевики вместе с питерскими и московскими задушили нашу молодую республику, а народные массы не выступили на ее защиту. И чего добились мы, а чего добились они? Давайте сравним и задумаемся.

Штрихи к портрету страны

Три цифры

Средняя месячная зарплата в Финляндии – 3300 евро.

Средняя пенсия – почти 1540 евро.

Продолжительность жизни финнов – более 80 лет.

Эти три цифры громче любых слов говорят об уровне жизни в стране.

После шестидесяти все только начинается

Так говорят финские пенсионеры

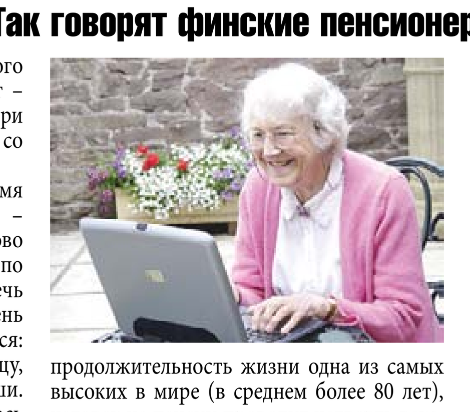
«Когда мне было 30 лет, я думала, что на пенсии людям только и остается, что ждать смерти, – рассказывает 64-летняя пенсионерка **Пирьо Палоранта.** – Как же я была неправа! Теперь я знаю, что выйти на пенсию – это все равно что выиграть в лото: все только начинается.

На занятия спортом раньше не хватало времени. Но как только я вышла на пенсию, первым делом увлеклась танцем живота. Затем стала тренироваться с гирями, посещать спортивный зал под руководством сыновей. В итоге в первый же год пенсии сбросила 30 килограммов».

А еще Пирьо пошла учиться. Она изучает русский язык в Народном университете и с удовольствием путешествует по России.

Каждый день недели Пирьо расписан. В понедельник – урок танца живота, во вторник – урок по изучению русского языка, в среду – гимнастика, в четверг – йога, а также посещение спортзала три раза в неделю и времяпрепровождение со своими любимыми внуками.

«Теперь я знаю: самое лучшее время жизни начинается после 60 лет, – улыбается Пирьо Палоранта. – Так здорово бодрствовать по ночам и долго спать по утрам, а если устал, то можно прилечь в течение дня. Можно планировать день как угодно и заниматься тем, чем хочется: есть время приготовить здоровую пищу, заниматься спортом, учиться для души. Откровенно говоря, сейчас я наслаждаюсь своей жизнью».

«После шестидесяти все только начинается!» – для финских пенсионеров это не просто громкие слова, а руководство к действию. В стране, где продолжительность жизни одна из самых высоких в мире (в среднем более 80 лет), человек на пенсии проводит четверть века. Ему хватает времени и на новые хобби, и на новые знания, и на путешествия по другим странам. Такую активность пожилые финны могут себе позволить в первую очередь благодаря прекрасно организованной системе пенсионного обеспечения.

Выход на пенсию они рассматривают как новый, плодотворный этап.

У пенсионеров появляется время на то, чему раньше они не успевали или не решались себя посвятить: занятия спортом, прогулки с внуками, путешествия, хобби – возможностей для досуга предостаточно.

А еще льготы

Средняя пенсия в Финляндии – 1700 евро. Этих денег хватает на всё.

А еще льготы и особое внимание государства. Каждому из пенсионеров доступны скидки на посещение музеев, театров, спортзалов, занятия в кружках, проезд на городском и железнодорожном транспорте, причем сэкономить удается как минимум треть стоимости услуги. Помимо этого, в Финляндии есть компенсация расходов на лечение в больницах и покупку лекарств, а пенсионеры имеют право на ежегодное бесплатное лечение в санаториях страны.

Их пенсии хватает и на ежегодные путешествия в теплые страны. Им гарантированы государственное пенсионное страхование и страхование здоровья, пособия по инвалидности, жилищное пособие. А при тяжелых материальных условиях организуют доплату за жилье.

В бассейнах, тренажерных залах полно бабушек и дедушек: время и деньги есть, можно копить здоровье. Тех, кого здоровье подвело, тоже поддержат: помимо бесплатной медицины малооплачиваемым пенсионерам подкинут на дорогие лекарства, на зубные протезы или очки.

Танцуют все

В Финляндии стартовал масштабный танцевальный флешмоб. Таким образом финны отмечают 100-летие независимости от советской России, сообщает официальный аккаунт города Хельсинки в Facebook.

В акции под названием «Вся Финляндия танцует» приняла участие администрация финской столицы Хельсинки во главе с мэром **Юсси Паюненом** и тремя его замами – вице-мэрами **Пеккой Саури, Ритвой Вильянен** и **Анни Синнемяки.** В Facebook также опубликован видеоролик, на котором чиновники танцуют в зале под звуки струнных инструментов, а поддержку им оказывают профессиональные танцоры из коллектива Helsinki City Hall Dancers. При этом съемки проходили непосредственно в здании мэрии.

Акция продлится до конца года, она является частью официальной программы Финляндии по случаю 100-летия независимости, которую страна обрела в декабре 1917 года.

Бал у президента

Любимое занятие чиновников, деятелей культуры и их дам

Ежегодно главным событием Дня независимости Финляндии становится президентский бал. Заметьте, не парад и не доклад президента, а бал. К нему готовятся как к главному событию. Приглашение чиновники получают заранее, недели за три. И сразу начинают готовиться. А как же, его будет транслировать телевидение и смотреть половина населения страны! А СМИ еще долго будут обсуждать, кто во что был одет и как смотрел на…

…Гости торжественно шествуют по красной дорожке, чтобы пожать руку лидеру страны и его супруге, но путь до них растягивается на полтора-два часа из-за большого количества приглашенных.

Бесконечное смешение ароматов духов, старые замковые люстры, световые произведения финских дизайнеров... Какофония голосов разбивает все стереотипы о молчаливых финнах. Гости стараются найти знакомых, традиционно по-фински делают комплименты по поводу платья и прически, даже если им что-то не очень нравится, интересуются здоровьем близких и запросто переходят на бытовые темы.

Политики, верховное командование финской армии, судьи, академики, ректоры, а также бывшие финские президенты попадают на прием через центральный вход, с Эспланады.

Самые многочисленные гости – это деятели культуры, науки, спорта и бизнеса.

Здесь, наверное, единственное место в Финляндии, где финны в очереди не ропщут. Напротив, подбадривают друг друга: «Я читал, что сегодня нам предложат очень вкусную, необычно приготовленную рыбу и крафтовое пиво из местных пивоварен». Или: «Надо потерпеть, ведь тесно у нас в стране бывает только в президентском замке».

Красная ковровая дорожка, ведущие **Саули Ниинистё и Йенни Хаукио** под прицелом кинокамер многих заставляют изрядно понервничать из-за нарядов. Прием смотрит 2,7 млн человек – почти полстраны. СМИ потом еще долго обсуждают, у кого был самый красивый и самый безвкусный наряд. В этом году триумф ожидал самую элегантную женщину страны – супругу финского президента Йенни Хаукио. За свое довольно простое, но удивительно элегантное платье из шелка она получила 30% голосов читателей самой крупной в стране газеты и единодушное одобрение гостей.

Кажется, действительно оригинальных и дорогих платьев в этом году было гораздо меньше, чем в предыдущих, оно и понятно – кризис. Да и отношение к этому мероприятию у всех свое. Одна из почетных гостей, работник образования, заявила, что не считает нужным тратить на наряд более 150 евро (за столько можно его арендовать).

Праздничные столы буквально излучают патриотизм. Все блюда приготовлены из финских продуктов. Закусочные торты проложены финской икрой и рыбой, лапландской олениной. Маленькие ржаные пирожки начинены лососем и ряпушкой. Лесные грибы подают в вафельных стаканчиках. Из напитков многие выбирают так называемый пунш из президентского замка – Linnan booli.

Все настолько вкусно, что в танцевальном зале на балу гораздо меньше людей, чем у праздничных столов. Тем лучше для тех, кто хочет покружиться в вальсе.

Времени на основательные приготовления у гостей в общем-то нет – приглашения попадают в почтовый ящик недели за три. В прошлом году, когда почта бастовала, многие вообще получили их уже после бала. К слову, вместе с приглашением в конверт вкладывается «свидетельство», которое в этот день дает право гражданам Финляндии на бесплатный проезд до Хельсинки и обратно.

Хорошая новость и плохая

В Финляндии активно обсуждают две новости – хорошую и плохую. Финские газеты пишут, что продолжительность жизни детей, которые родились в Финляндии в последние годы, составит, по прогнозам, сто лет. Это хорошая новость.

Но на это светлое будущее напользает туча реальности: пенсионный возраст нынешних деток придется повысить. Невозможно представить государство, которое сдюжит такую нагрузку: лет тридцать поддерживать пристойный уровень жизни и обеспечивать медицинскую помощь паре миллионов пенсионеров, при том что рождаемость здесь по-европейски скромная и огромных притоков работающих ждать неоткуда.

Как решать эту задачу?

Бедняк в Финляндии – это богач в Беларуси?

или Как живут финские бедняки

Согласно мировым стандартам, бедные люди – это те, кто не имеет в достатке воды, еды и жилья. Бедным недоступна медицинская помощь и обучение в школе.

Но в Финляндии все это доступно любому финну, плюс интернет в каждом доме. В 2015 году бедным считали живущего в одиночестве человека, который зарабатывал максимум 14.230 евро в год, то есть 1185 евро в месяц.

Таким образом, порогом, после которого человек считается бедным, названа сумма в 1185 евро в месяц. Скажите, а как в Беларуси назвали бы человека с таким ежемесячным доходом – бедняком или богачом?

Там же таким людям помогает государство. Помимо социальных пособий помощь, особенно постоянно бедным, оказывают через так называемые «leipäjono» («хлебная очередь, раздача»).

Если безопасность продуктов с истекающим сроком реализации (но не просроченных!) – например, выпечки – не вызывает сомнений, то их, как правило, передают на благотворительные нужды. Любой желающий может прийти в пункт leipäjono и бесплатно получить что-то из имеющегося там. Сюда заходят не только безработные, но и студенты, молодые семьи. Здесь это не считается чем-то стыдным, а воспринимается всеми с пониманием.

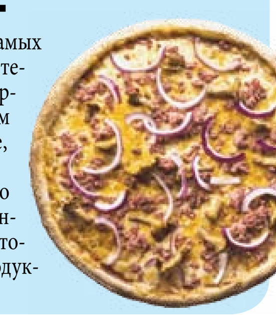
Выдаются пособия на оплату жилья, учебы. С целью обеспечения малоимущих граждан квалифицированной правовой помощью Финляндия содержит государственные юридические бюро правовой помощи (далее – госюрбюро), которые обычно располагаются в тех же населенных пунктах, что и уездные суды (в настоящее время в стране насчитывается 6 округов оказания бесплатной юридической помощи, в которых действует 64 госюрбюро).

Заботясь о стариках и бедняках, финские чиновники иногда проявляют поразительную практичность. К примеру, власти муниципалитета Юпяйя на юго-востоке Финляндии раздали местным пенсионерам специальные шипованные насадки на обувь, чтобы люди не падали на скользких улицах. Вместе с желанием помочь пожилым гражданам чиновников мотивировали и проведенные расчеты: в муниципалитете живет около 300 пенсионеров, и если хоть один из них вдруг упадет и получит перелом бедра, цена операции составит 20 тысяч евро. А это в три раза больше, чем общая стоимость всех приобретенных насадок.

Иногда бывают интересные случаи. История, которую рассказали СМИ, реальная. Пожилая пара просила денег на содержание яхты. Они просили денег хотя бы на оплату содержания яхты на стоянке. Это всего 3000 евро, писали они. Раньше, до кризиса, мол, не было проблем. «Сейчас нам очень не хватает денег на оплату стоянки нашей яхты. В связи с этим мы просим вас стать нашим спонсором или благотворителем. Мы можем предоставить вам фотоотчеты о наших путешествиях, можем разместить рекламу вашей фирмы на борту яхты, можем покатать вас и т.д. Предлагайте ваши условия».

Вот такие у них бедняки.

А вот и не итальянская...

Пицца «Берлускони» – одна из самых вкусных. Она не раз выходила победителем на разных международных конкурсах, заняла первое место на ежегодном фестивале пиццы в Нью-Йорке, опередив два блюда из самой Италии.

Многие, конечно, посчитали, что она из Италии. А вот и нет! Это финская пицца. Она славится тем, что готовится исключительно из финских продуктов.

– Устроился на работу?

– А зачем? Мне и пособия хватает.

Такие диалоги в Финляндии можно услышать нередко. Здесь немало людей живут на пособие и не стремятся устраиваться на работу.

В стране 280.000 неработающих, а многие фирмы нуждаются в кадрах. Одной из них понадобились водители. Оклад – 2200 евро в месяц, а с добавками – 2400. Но желающих нашлось немного. Зарплата не устраивает, да и в выходные работать не хочется.

Какое пособие по безработице? Для гражданина, не имеющего детей, больше 960 евро в месяц. За каждого ребенка полагается надбавка. А если надумаешь поступить в учебное заведение с целью получения профессии, то можно оформить учебное пособие. Гражданам с малыми доходами выплачивают пособие на жилье, что снижает расходы на проживание.

Пособие матерям, находящимся в декретном отпуске и в отпуске по уходу за ребенком

Беременная женщина может получить несколько разных пособий.

1.Женщина может выбрать коробку детских вещей и принадлежностей для новорожденного или вместо нее 140 евро.

2.Будущая мать имеет право на получение материнского пособия за 30 дней до расчетной даты родов и материнского пособия до того, как ребенку исполнится 3 месяца.

3.Родительское пособие – по окончании периода выплаты материнского пособия мать или отец ребенка могут получать родительское пособие от 3 месяцев до 9 месяцев ребенка.

4.Пособие по уходу за ребенком на дому – после окончания срока выплаты родительского пособия, если ваш ребенок не ходит в детский сад, а находится дома, вы можете получать пособие по уходу за ребенком на дому. И это до достижения ребенком трех лет.

Каждому ребенку выплачивается ежемесячное пособие до достижения 17 лет. Оно не облагается налогом и переводится на счет законного представителя ребенка ежемесячно. Сумма пособия зависит от количества детей в семье, на 2017 год эта сумма составляет: на одного ребенка – 94,88 евро, на второго ребенка – 104,84 евро, на третьего – 133,79 евро, на четвертого – 153,24 евро, на каждого следующего ребенка – 172,69 евро.

Менее защищенные слои населения в Финляндии получают возможность жить, а не выживать. Мать-одиночка, имеющая постоянный вид на жительство в Финляндии, вполне может снимать квартиру из нескольких комнат, кухни и даже бани. Ежемесячную аренду – около 600 евро – оплачивает город. При этом безработная мать получает пособие в размере 25,63 евро в день на себя и 4,86 евро – на ребенка, плюс пособие для матерей-одиночек – около 150 евро. И при этом детский сад для малообеспеченных лиц – бесплатный.

Зачем же еще и работать?

Медведь просто не успевает рисовать

Выставка картин «косорукого» художника открылась в Хельсинки. Называется этот показ искусства от брата меньшего «Сильные и мягкие прикосновения», и в рекламе мероприятия особо подчеркивается, что «все картины нарисовал лично медведь Юусо».

Он живет в зверинце города Куусами. Сотрудники зоопарка нашли дикого зверя в лесу, когда он был совсем маленьким. Они выходили малыша – сегодня он весит почти полтонны и пишет дорогостоящие картины.

Рисовать мишка начал совсем недавно.

Как творит косолапый живописец, можно увидеть на записи, опубликованной в сети. Сначала на специальном столе устанавливают полотна, которые щедро поливают красками. Юусо обмакивает в акварель лапы и другие части тела и создает причудливые узоры из клякс, отпечатков и абстрактных линий.

На выставке представили 11 лучших работ косолапого. Картины можно купить – стоят они от 50 до 4000 евро. Вырученные средства пойдут на создание документального фильма о медведях.

Местные СМИ оповещают, что финны охотно раскупают творения Юусо, ажиотаж вокруг его картин настолько большой, что медведь просто не успевает рисовать.

Народная Воля http://www.nv-online.info 14 ЛЮТАГА 2017 г.

ДЛЯ ВЯСЁЛАЙ КАМПАНІІ

Дзякуй!

Правільна зрабілі ў рэдакцыі "Народнай Волі", што пачалі друкаваць беларускія песні.

Некаторыя з іх вядомыя людзям па мелодыі, але словы забыліся. Тыя ж песні, якія вы надрукавалі, варты таго, каб іх ведалі. Лічу, што яшчэ абавязкова трэба надрукаваць шмат цудоўных песень. Я прапаную наступныя: "Ці ўсе пугі пакошаны", "Жыта спее", "Там, каля млына", "Толькі з табою", "Ой, хацела мая мац", "Дубочак зялёненькі", "Каваў, каваў крынічаньку", "Беларусачка" , "Чаму ж мне не пець!" і іншыя.

Чытачам, якія хочуць пазнаёміцца з беларускімі папулярнымі песнямі, прапаную наступныя кнігі: "Купалінка" (1986) і "Беларускія песні і гімны" (2012). Апошняя яшчэ ёсць у продажы.

Сымон БАРЫС.

Толькі з табою

Словы А.Русака
Музыка І.Любана

Толькі з табою мне хочацца быць,
Толькі з табою,
Радасць, і гора, і шчасце дзяліць } *2 разы*
Толькі з табою.

Ранній часінай к табе я лячу,
Позняй парою,
Толькі к табе прыхіліцца хачу } *2 разы*
Сэрцам, душою.

Выйсці у поле, дзе нівы шумяць,
Там над ракою.
Першую зорку на небе спаткаць } *2 разы*
Толькі з табою.

Цяжкія будуць хай нашы шляхі –
З горам, з бядою…
Гэтак ісці неразлучна ў жыцці *2 разы*
Толькі з табою!

ВІНШУЕМ!

Ала ПРОЛІЧ: «Муж пацiснуў руку...»

Яе даўно ўсе лічылі заслужанай. Але афіцыйнае званне артысткі Тэатра-студыі кінаакцёра Ала Проліч атрымала толькі днямі. Ала Рыгораўна па-філасофску ставіцца да высокай узнагароды.

– Званні – гэта зусім не галоўныя рэчы ў нашым жыцці, – *сказала вядомая актрыса «Народнай Волі» ў адказ на віншаванні.* – Я настолькі да гэтага спакойна стаўлюся.

Мяне ў Расіі ўвесь час аб'яўлялі на розных фестывалях: «Заслужаная артыстка Беларусі...» Я заўсёды смяялася і казала: дзякуй, вышэй узнагароды...

Ёсць, мажа, і больш заслужаныя, чым я, але да гэтага часу без звання. Кожнаму, напэўна, свой час прыходзіць.

У тэатры ішла размова пра тое, што дакументы падалі, але я не зацыклівалася на гэтым.

– А муж як адрэагаваў?

– Павіншаваў, руку пацiснуў.

– А кветкі, шампанскае, абдымкі?

– Ужо на наступны дзень усё было (*смяецца*). Таму што ў той дзень, калі стала вядома, у нас быў заняты вечар, мы працавалі.

– Калі не памыляюся, то асаблівых ільгот гэта званне не дае...

– Я не цікавілася пакуль. Некаторыя артысты казалі, што пасля прысваення звання ім лягчэй стала да ўрачоў хадзіць – у лечкамісію пераводзяць. Але я і так у лечкамісіі – як член сям'і народнага артыста.

– Вашы калегі час ад часу скардзяцца на незапатрабаванасць, адсутнасць прэм'ер...

– Мне здаецца, калі ёсць жаданне і неабходнасць сябе рэалізаваць – працу можна знайсці заўсёды. А сядзець і чакаць ля мора надвор'я – нічога і не будзе. У мяне ўсё яшчэ ёсць.

– У мінулым годзе вы адсвяткавалі 50-гадовы юбілей. Многія адзначылі, як выдатна вы выглядаеце. Можа, ведаеце нейкія сакрэты, як захаваць фігуру?

– Я ад прыроды не люблю салодкае. Ні булачак, ні цукерак. У дзяцінстве мы іх не елі, таму і з узростам не з'явілася звычка.

Але ўсё роўна трэба займацца спортам. Я вельмі люблю басейн хадзіць, у лазню. Зараз разам з блізкай сяброўкай дома займаемся – яна педагог па ёзе. Цяпер фітнес каштуе нятанна, ды і часу лішняга няма, спектаклі ставіць хатаетчна – падбіраю час для заняткаў.

Вядома, я задумваюся пра сваю знешнасць. Калі ў люстэрка бачу, што старасць набліжаецца, пачынаю экстранна займацца сабой. А іншы раз настолькі ўцягнешся ў працу, што і няма калі на гэта глядзець. Здаецца, думаю, мае зморшчынкі не вельмі прыметныя.

Так што асаблівых сакрэтаў маладосці і прыгажосці ў мяне няма. Хаця... Ёсць адзін! Пазбягаць засмучэння і больш рухацца.

А што тычыцца звання, то, канешне, дзякуй вялікі адміністрацыі тэатра, што выпучылі, не забылі. Дзякуй калегам, якія пабачылі! Увогуле, усім вялікі дзякуй!

Да нядаўняга часу я думала, што магла б асвоіць любую прафесію. Рукі ёсць, уяўленне таксама. Шыць, напрыклад, магу. Але на сваё 50-годдзе раптам зразумела, што магла быць толькі актрысай. Такі лёс. І я змірылася з тым, што я – актрыса.

Даруйце, раней у кампаніях або незнаёмым людзям я ніколі не казала, кім працую.

– Ого! А мне здавалася, што ўсе акцёры ганарацца сваёй прафесіяй...

– Ну вось зараз буду вучыцца ганарыцца.

– Вам даводзілася сутыкацца з прафесійнай зайздрасцю?

– Па вялікім рахунку, не. Пра нейкі негатыў я даведвалася пастфактум. А гэта не так балюча.

Уся справа ў тым, у які бок жыцця ты глядзіш. Сама я ў бок зайздрасці, крыўд, сварак усялякіх ніколі нават позірку не кідала. Важна, што чалавек мае ўнутры. І брыдка, калі ў сабе раптам знаходзіш увесь гэты негатыў. Я магла, канешне, па-добраму пазайздросціць добрай працы, прыгожай актрысе. Думала: эх, вось калі б у мяне былі такія дадзеныя, такі рост!..

– Ала Рыгораўна, чаго вам сёння не хапае для адчування абсалютнага шчасця?

– Хачу, каб мае родныя былі здаровыя – душэўна і фізічна. Не са мной гэта звязана, і ў дадзенай сітуацыі я дапамагчы нічым не магу, і гэта засмучае мяне і не робіць шчаслівай. Таму здароўя духоўнага і фізічнага – вось усё, чаго я прашу.

А наогул, усім жадаю паболей радасці! Знаходзьце яе кожны дзень – нават у дробязях. Тады і настрой лепшым будзе, і жыццё прыгажэйшым!..

Марына КОКТЫШ.

З асабістай справы

Ала Проліч нарадзілася 17 лютага 1966 года.

Працавала ў Беларускім рэспубліканскім тэатры юнага гледача, у тэатры-лабараторыі «Камерная сцэна». З 1993 года працуе ў Тэатры-студыі кінаакцёра.

Адзін з самых вядомых спектакляў Алы Проліч – "Айседора. Танец кахання".

Замужам за народным артыстам Уладзімірам Гасцюхіным.

ВЫПАДАК

Зніклага мазыраніна знайшлі за 8520 кіламетраў ад дома

Ён накіроўваўся ў Магадан

Жыхар Мазыра сышоў з дому 18 снежня 2016 года, узяўшы цёплыя рэчы і 150 рублёў. Бацька зніклага звярнуўся па дапамогу ў міліцыю. Мужчыну аб'явілі ў вышук. Ён і раней сыходзіў з дому. Праз некаторы час зніклага мазыраніна абвясцілі ў міждзяржаўны вышук.

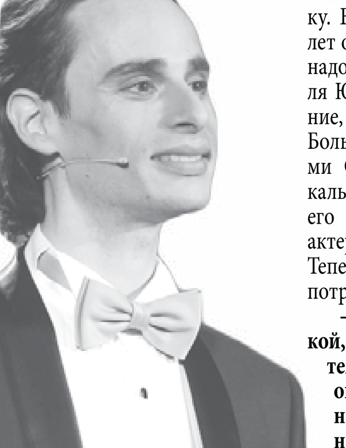
8 лютага мужчына знайшоўся. Беларуса затрымалі інспектары ДПС Амурскай вобласці Расійскай Федэрацыі, калі ён ішоў па аўтадарозе Чыта–Хабараўск, за 8520 кіламетраў ад дома. Ён расказаў супрацоўнікам паліцыі, што ідзе ў Магадан. Каля васьмі гадоў таму ён працаваў у гэтым расійскім горадзе.

Расійскія паліцэйскія, пераканаўшыся, што ў мужчыны ўсё ў парадку, адпусцілі яго і паведамілі пра гэта беларускім калегам.

СЦЕНА

Почему онемел тенор Юрий Городецкий?

Он молчал чуть ли не месяц. Начиная с конца декабря, с гала-концерта телевизионного конкурса «Большая опера – 2016», где Юрий Городецкий, финалист этого популярного конкурса, вышел на прославленную сцену, но… не спел ни одной ноты! Оставив нас, зрителей, в жутком замешательстве: что случилось?! Белорусский певец в тройке победителей конкурса, а мы не можем испытать полноценное удовольствие от его триумфа в финале!

Бросилась звонить. Мобильный молчит. Стала писать в «Фэйсбуке» – от Юрия пришел ответ: «Я заболел и должен соблюдать режим молчания». О! Как говорится, нашел время! Когда после такого музыкального проекта, который смотрело несколько миллионов человек в Беларуси и России, певцу хочется задать столько вопросов…

Тем не менее голос требовал особого режима. И все амбиции у оперных певцов в такой ситуации – побоку. Если хочешь, конечно, еще много лет оставаться в оперном строю. Голос надо беречь. Только в начале февраля Юрий Городецкий нарушил молчание, вышел на сцену – уже в родном Большом. С прекрасными романсами Свиридова в литературно-музыкальной композиции «Метель». Голос его звучал полноценно, свежо, да и актерски певец был очень убедителен. Теперь, решила я, артиста можно и потревожить вопросами.

– Для зрителей осталось загадкой, почему вы не пели на заключительном гала-концерте «Большой оперы» в Москве, а лишь вышли на общие поклоны. Поверьте, для нас это было шоком.

– Я тоже очень переживал по этому поводу. Все банально: я заболел, был абсолютно без голоса. Нос и горло заложило. Пришел утром в день концерта и шепотом объявил, что петь не могу.

– Что чувствовали – обиду на судьбу? Не участвовать в гала-концерте!

– У певцов это случается. Прибегал к медицине, но ресурс мой, наверное, истощился. Декабрь был очень насыщен работой: четыре спектакля «Так поступают все женщины» в Большом театре России, два – «Севильских цирюльника» в Геликон-опере. Я не рассчитывал на такую плотность.

– Приглашение вас в Геликон-оперу от члена жюри Дмитрия Бертмана прозвучало прямо в эфире «Большой оперы». Это было очень эффектно! А не отрепетировано ли заранее?

– Нет, все спонтанно. Режиссер Дмитрий Александрович Бертман – режиссер во всем: сделал мне предложение прямо в телекамеру. Решать надо было сразу. И я не колебался. Но боялся одного: чтобы у меня не было накладок в расписании. У певца вся жизнь – это компромиссы: соглашаешься на одно предложение – теряешь, отменяешь другое.

– Как в Большом театре Беларуси отнеслись к вашему отъезду на конкурс?

– Родной театр сам способствовал моему участию в конкурсе «Большая опера». Он делегировал меня на канал «Культура». Выписали командировку и платили суточные.

– Как вы переживали довольно острую, порой просто въедливую критику жюри?

– А к этому надо быть готовым заранее. Впрочем, вся моя конкурсная жизнь сопряжена с мастер-классами, на которых происходит точно такой же методичный разбор полетов. И дома работа с народным артистом Виктором Ивановичем Скоробогатовым построена тоже таким же образом. Профессиональный певец привык слушать советы и замечания. Другое дело, что в телевизионном шоу всю кухню показывают на миллионную аудиторию. Это неприятно, но к критике надо относиться адекватно. Слушать ее и оставаться артистом.

– Но некоторым участникам конкурса хотелось рвать и метать, это было видно. Им было тяжело…

– Ну, кто как мог, так и расстраивался. На канале «Культура» не было общего собрания, нас не учили, как себя вести, если к горлу подступает обида. Я, например, прекрасно понимал, что камере даже интересней будет, если я не сумею скрыть свои эмоции, режиссерам шоу это даже будет на руку – столько эмоций для зрителей!

– А как выглядели подарки для победителей? Их так рекламировали, но ни разу не показали. Что преподнесли лично вам?

– Мне подарили маленькую икону-панагию «Три святых угодника», золоченое серебро 925-й пробы. Она может стоять, как сувенир, а может на цепочке висеть на шее. Вещь дорогая во всех смыслах, настоящее произведение искусства из ювелирной галереи Владимира Михайлова.

– И больше никакого вознаграждения? Канал «Культура» заплатил вам за работу в проекте?

– Чисто символически, 500 российских рублей. Главные дивиденды участников – медийность, публичность. Скажем, я вот давно не мог выбрать время, чтобы прослушаться у маэстро Спивакова в «Виртуозах Москвы», показать свой репертуар. Они не раз приглашали, хотели со мной познакомиться поближе. И теперь, благодаря конкурсу, оформилось наше тесное сотрудничество. Впрочем, я слежу за нагрузкой. Можно на многое согласиться, но не оценить возможности. Да и дома хочется побыть. Полгода назад у нас с женой родилась двойня – Марк и Дарина. Королевская пара, как сказали наши зарубежные друзья. Они говорят, что дочка в семье – это для связей, чтобы в будущем породниться с другой семьей. А сын – для того, чтобы, шутят они, отцовскую корону передать.

Елена МОЛОЧКО.

НЕСТАНДАРТ

«Жизнь не заканчивается из-за того, что оказался в коляске»

У каждого из этих ребят своя трагическая история. По роковому стечению обстоятельств они прикованы к инвалидной коляске. Кажется, что в таких ситуациях только и остается – опустить руки. Но фехтовальщики-колясочники из Полоцка доказывают обратное. «Народная Воля» побывала на тренировке у белорусских паралимпийцев.

Спорт не из дешевых

С Андреем Праневичем, Константином Ковалевым, Алексеем Синькевичем и Олегом Малиновским мы встречаемся в спортзале недалеко от центра Полоцка. Все ребята на личных автомобилях, признаются, что без машины никуда.

Современный зал полностью оборудован под занятия на колясках: нет порогов, установлены пандусы и так далее. На стенах множество плакатов с мировых турниров. В соседней комнате отдельный уголок для наград: он увешан медалями и дипломами. Напротив – большой плакат Андрея Праневича, завоевавшего золото на Паралимпиаде-2016 в Рио-де-Жанейро.

– Этот зал и все наши успехи – заслуга Семена Ефимовича Сущина, нашего тренера, – в один голос говорят спортсмены. – *Без его усилий и работы ничего бы не было.*

У каждого из парней свой опыт тренировок и спортивных результатов, но объединяет их одно: фехтование помогло найти силы после травмы и не замкнуться в четырех стенах. За плечами спортсменов десятки мировых соревнований и достойные показатели: традиционно полоцкие фехтовальщики попадают в число призеров.

Кстати, все ребята – мастера спорта.

– В коляске я уже 6 лет, – рассказывает Костя Ковалев. – *Неудачно съездил искупаться на озеро. Первое время было очень трудно все осознавать, понимать, что дальше придется жить на коляске. Когда узнал о школе фехтования, возник интерес, и уже несколько лет я успешно занимаюсь. Это ведь интеллектуальный вид спорта, где нужно работать головой.*

Но, чтобы показывать высокие результаты, одного желания недостаточно. Собрать спортсмена на турнир стоит немалых денег: коляска – от двух тысяч евро, клинок и маска – по 150 евро, перчатка – 30 евро. Одним словом, на экипировку нужно не менее 3 тысяч. Пенсия по инвалидности сегодня составляет 200–250 белорусских рублей.

– Когда начинал заниматься, о наградах и медалях не думал, – говорит Андрей Праневич. – *Это сейчас уже образ жизни: тренировки, сборы, поездки, соревнования. Первый опыт соревнований был благодаря и за счет тренера. У нас ведь, пока не покажешь результат, государственной поддержки нет.*

Семен Сущин, сам бывший фехтовальщик, на протяжении многих лет тренирует спортсменов и содержит школу за собственные средства.

– Сейчас, когда мы показали результаты, появилось финансирование, – продолжает паралимпийский чемпион. – *Поездки только по Европе начинаются от 500–600 евро, а если Гонконг или Канада, то и больше тысячи могут стоить.*

В жалости не нуждаются

Пока ждем тренера, интересуюсь, много ли людей приходит в зал заниматься. По словам полоцких спортсменов, не все готовы долго и много работать, у некоторых психологически не получается смириться с травмой, которая полностью изменила жизнь.

Из зала никого еще не выгоняли, но на постоянной основе тренируются единицы. Чтобы серьезно заниматься фехтованием, Алексей Синькевич и вовсе переехал из Витебска в Полоцк.

– В 2009 году в Москве меня сбила машина, – вспоминает о трагедии фехтовальщик. – *Процесс реабилитации занял долгое время. Когда находился в санатории, познакомился с Костей, он рассказал о тренировках, познакомил с тренером. Сначала я переехал один, потом решил квартирный вопрос и перевез будущую супругу. Позже ребенок появился.*

Как признаются белорусские фехтовальщики, жизнь не заканчивается, даже если оказался в коляске. В сочувствии, а уж тем более в жалости парни не нуждаются точно.

– Большинство людей у нас в стране не готовы просто общаться, а хотят пожалеть, – объясняет Костя из Новополоцка. – *Конечно, разные ситуации бывают, но лично мне это не нужно.*

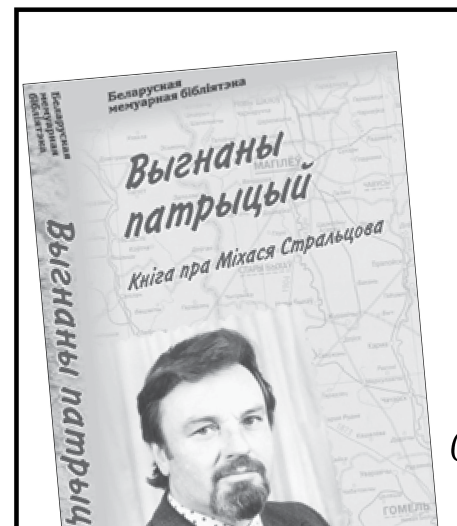
Прерываем наш разговор – в зал приехал тренер. Семен Сущин мужчина серьезный и немногословный. Видно, что в жизни предпочитает действовать, а не разговаривать. Было время, когда некоторых спортсменов он забирал из дома на тренировку, а потом привозил обратно. Добраться до спортивного зала получалось не у всех.

– Все это на личной инициативе держится, – соглашается на диалог полоцкий тренер. – *Есть возможность, поэтому и занимаюсь. Об этих ребятах нужно рассказывать, а не обо мне. Андрей, как из Рио вернулся, квартиру себе на призовые купил и брату помог, который его в свое время поддерживал. У парней интерес и желание есть тренироваться, результаты показывают, семьи заводят – думаю, что все усилия стоят того.*

И действительно: за время нашей беседы никто из фехтовальщиков-колясочников на жизнь не пожаловался. Все больше о планах говорили. Уже в феврале, например, у полоцких спортсменов этап Кубка мира в Венгрии.

Роман ВАСЮКОВИЧ.
Фото автора.

Народная Воля http://www.nv-online.info 14 ЛЮТАГА 2017 г.

«Касіў за двух і жыў за двух!»

Сёння, 14 лютага, спаўняецца 80 гадоў з дня нараджэння класіка беларускай літаратуры ***Міхася Стральцова****. Да гэтай даты ў выдавецтве "Лімарыус" выйшла ў свет кніга "Выгнаны патрыцый" (успаміны, пісьмы, архіўныя знаходкі), якую склаў паэт і даследчык літаратуры Міхась Скобла. Прапануем увазе чытачоў "Народнай Волі" некалькі тэкстаў з гэтай кнігі.*

Міхась Стральцоў і Рыгор Барадулін – студэнты БДУ. 1956 год.

Улетку 2014 года ў Слаўгарадскай раённай бібліятэцы мы з паэтам Анатолем Вярцінскім, былым рэдактарам часопіса "Роднае слова" Міхасём Шавыркіным і бардам Юрыем Несцярэнкам прэзентавалі том паэзіі і прозы Міхася Стральцова, які незадоўга перад гэтым пабачыў свет у залатой серыі "Беларускі кнігазбор". На століку пабліскваў пераплётам стос свежавыдрукаваных кніг. Гучалі стральцоўскія вершы, успаміны пра паэта… Людзі ў зале сабраліся зацікаўленыя, і дзве гадзіны, адведзеныя на сустрэчу, прамільгнулі як адно імгненне.

Пасля прэзентацыі гасцінныя гаспадары зладзілі для сталічных гасцей экскурсію па мясцовым краязнаўчым музеі. Маўляў, ён толькі што адкрыты, там прасторныя залы з клімат-кантролем, у экспазіцыі – уся гісторыя Слаўгарадчыны са старажытных часоў да дзён сённяшніх. І сапраўды, у прасторных залах музея экспанатаў хапала – кулямётаў і калаўротаў, эпалетаў і партбілетаў, ганаровых грамат і карцін самадзейных мастакоў…

Мы дарэмна імкнуліся знайсці залу Стральцова. Мы да апошняга спадзяваліся пабачыць прысвечаную яму экспазіцыю. Мы няўцямна азіраліся, прайшоўшы паўмузея, – дзе ж тут Стральцоў, пісьменнік №1 для Слаўгарадчыны? Але ў Слаўгарадскім краязнаўчым музеі Стральцова не было зусім – ні радка ягонага, ні хоць бы здымка ў шматлюднай галерэі заслужаных слаўгарадцаў. І гэта пры тым, што пісьменнік – усё ж лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, што адказнымі за культуру чыноўнікамі ва ўсе часы ўспрымалася як своеасаблівы пропуск.

Заўважна памаркотнеў разважліва-мудры Анатоль Вярцінскі, які ў свой час радасна вітаў у "ЛіМе" з'яўленне Стральцова-празаіка. Пасумнеў заўсёды энергічны заснавальнік і шматгадовы рэдактар "Роднага слова" Міхась Шавыркін, які калісьці падпісваў у друк зборнічак стральцоўскіх афарызмаў. Зніякавеў і таленавіты музыка Юрый Несцярэнка, які ўсяго гадзіну таму натхнёна выконваў песні на вершы Стральцова...

На падворку музея яго загадчыца збянтэжана апраўдвалася – маўляў, мы тут, у правінцыі, і не ведалі, што Стральцоў у сталіцы ў класікі залічаны, ды і экспанатаў адпаведных у музейных фондах няма… Я спытаўся ў загадчыцы, ці была яна ў недалёкім Сычыне, дзе тыя экспанаты якраз і варта было б пашукаць. Маладзіца прызналася, што не ведае, дзе знаходзіцца родная вёска Стральцова…

Вось тады я і паабяцаў слаўгарадцам кнігу пра іх земляка, класіка беларускай літаратуры Міхася Стральцова, каб яны (і ўсе астатнія) змаглі ўбачыць пісьменніка ў поўны рост. Каб з цягам часу з'явілася і музейная экспазіцыя, і акадэмічны збор твораў, і вуліцы яго імя – у сталіцы і ў тым самым слаўным горадзе Слаўгарадзе, дзе пісьменніка неяк падазрона хутка забылі.

На жаль, убачыць Стральцова ў поўны рост не дапамагаюць дзяржаўныя СМІ. Я ўжо і не прыпомню, калі бачыў пісьменніка на экране БТ (а ў свой час быў зняты дакументальны фільм пра яго) ці чуў яго творы па радыё. У друку недзяржаўным зрэдку публікуюцца невядомыя тэксты ці мільгаюць згадкі пра Міжнародны паэтычны фестываль "Вершы на асфальце", які носіць імя Стральцова, але ў межах якога самому класіку не заўсёды хапае месца. Такім чынам, постаць Міхася Стральцова яшчэ далёкая ад кананічнай завершанасці. Пра якую завершанасць можна гаварыць, калі ўсяго гады тры таму быў знойдзены цэлы стральцоўскі архіў, аб існаванні якога не падазравалі і самыя дасведчаныя архівазнаўцы.

Не ведаў і я, хоць узяўся ўкладаць той самы, прэзентаваны ў Слаўгарадзе, "кнігазбораўскі" том Стральцова. Прызнаюся, я ледзь не паддаўся на ўгаворы літаратурных усеведаў, якія настойліва раілі проста ўзяць і сасканіраваць выбранае 1987 года, а не бегаць па бібліятэках і архівах у пошуках новых тэкстаў. Маўляў, усё роўна нічога вартага не знойдзеш. Ды і архіва пасля Стральцова практычна не засталося – не захоўваў ён рукапісаў, не сартаваў па шуфлядах папяровай непатрэбшчыны. Вопіс яго асабістага фонду ў Беларускім дзяржаўным архіве літаратуры і мастацтва танюткі, як вучнёўскі сшытак, ды і там нічога недрукаванага няма…

Выбранае з выдатнай прадмовай Алеся Адамовіча я паціху сканіраваў, патроху каментаваў, а сам думаў: буду апошнім лайдаком, калі не знайду ну хоць бы стральцоўскіх лістоў – эпісталярны раздзел у будучай кнізе адчайна пуставаў. Дзе тыя лісты шукаць? Зрабіўшы некалькі даведачных тэлефонных званкоў, я прыехаў на вуліцу Прытыцкага, у дом №6, падняўся на скрыпучым ліфце ў кватэру, дзе жыў пісьменнік.

Удава паэта Алена Дзмітрыеўна Стральцова сустрэла мяне надзвычай гасцінна і – о дзіва! – ледзь не з парога абнадзеіла. Аказваецца, стральцоўскі архіў быў падзелены на дзве часткі – адна трапіла ва ўжо згаданы БДАМЛіМ, а другая ў свой час была вывезена на захаванне ў надзейнае месца за кальцавой дарогай.

Кожны наступны дзень я даймаў Алену Дзмітрыеўну тэлефоннымі званкамі: калі паедзем на пошукі? І нарэшце мы выправіліся. У сучасным катэджным пасёлку адшукалі дом, сённяшнія насельнікі якога правялі мяне ў падвал і паказалі на скіданую ў адносным парадку гару старых рэчаў пад самую столь – шукайце тут. Перавязаныя стосы кніг, старое адзенне, посуд, елачная мішура, гаршкі з-пад кветак, абутак на ўсе сезоны, савецкія часопісы, дзіцячыя цацкі і напоўненыя нечым падазроным флаконы – я раскопваў тую падвальную джамалунгму з імпэтам салігорскага шахцёра, якога паабяцалі прэміраваць за вагон прадукцыі звыш нормы.

З Янкам Брылём і Міколам Аўрамчыкам.

Час ад часу вылазячы наверх хапянуць свежага паветра, я адчуваў, што цярпенне жыхароў дома на сыходзе, мае лёгкія пратэстуюць і вочы слепнуць. Але, гнаны невядомай сілай, зноў спускаўся ў паўцёмны падвал і ледзь не вобмацкам перабіраў невядома з якой мэтай знесеныя туды клункі і скрынкі.

Шуканае аказалася на самым дне. З-пад пагрызенай мышамі дванаццацітомнай "Истории Второй мировой войны" я выцягнуў бліжэй да цьмянай лямпачкі прадаўгаватую скрыню і з трымценнем у сэрцы прачытаў зроблены фламастарам надпіс *Архіў М.Стральцова…*

На зваротнай дарозе ў Мінск мне неадчэпна думалася пра знойдзеную скрыню, дзе магло быць што заўгодна, у тым ліку і рукапіс калісьці анансаванай у часопісе "Маладосць" стральцоўскай аповесці "Конь гуляў на волі"…

Тою ноччу я не заснуў – раскладаў на падлозе змесціва скрыні (усё было ў ідэальным парадку) і не спяшаючыся ўчытваўся ў пажаўцелыя старонкі. Нечакана ў скрыні аказалася шмат лістоў – многія з іх пазней трапілі ў "кнігазбораўскі" том. У папцы з перакладамі зверху ляжаў Мікеланджэла па-беларуску – перакладзены на пачатку 1970-х для італьянскай паэтычнай анталогіі, ён чамусьці туды не ўвайшоў. Знайшліся ў скрыні і жартоўныя вершы, адрасаваныя паэтам дачцэ і сябрам. У асобным канверце ляжалі фотаздымкі.

Почырк у Стральцова далёка не каліграфічны – асабліва ў чарнавіках, некаторыя з іх расчытаць тады не ўдалося. Пад адным скрэсленым рукапісам я звярнуў увагу на дату: *7.07.87.* Паэт ужо ведаў пра свой дыягназ, меўся класціся ў бараўлянскую бальніцу. Заставалася паўтара месяца жыцця…

"У скверы гэтым лугавінка…" Далей ішлі зусім нечытэльныя, шматкроць закрэсленыя радкі. Цалкам удалося прачытаць толькі адну страфу ды заканчэнне: "Касіў за двух і жыў за двух!".

Накід верша, зроблены да таго ж алоўкам, у том выбранага, зразумела, не трапіў. Ды нешта мне рупіла ў тым нерасчытаным рукапісе. Я насіў яго з сабою, расказваў пра яго ўсім зацікаўленым і нават браў з сабой у Сычын – на радзіму паэта.

І Міхась Лявонавіч нада мной злітаваўся. Аднойчы ў зацішным БДАМЛіМе мне прынеслі не тую справу. Замаўляў М.Сяднёва, а памылкова прынеслі М.Стральцова. Я машынальна зірнуў на дзясятак даследчыцкіх роспісаў на лісце карыстальніка і ледзь не здаў тую справу 36 з фонду 361 назад у сховішча. Гартануўшы ўсё ж белы нататнік з вядомымі мне перакладамі, я нечакана ўбачыў белавы варыянт таго адшуканага ў падвале верша! Старонка мела нумар 37 – год нараджэння Стральцова… Так прыйшоў да чытача апошні стральцоўскі верш, верш-развітанне:

У скверы гэтым лугавінка
Мне, што выпадкам, так сабе,
Задобрыў думку успамінкам
Аб даўняй ліпеньскай касьбе, –
Такая радасць і аддуха,
Такая горыч і журба!
Сядзі і ўласным сэрцам слухай,
Як адступае ціха скруха,
А з ёй – і гора, і бяда.
Няхай! Ды толькі дзе, мой хлопча,
Падстрэшак той і дзе каса?
Другі ўжо нехта копы топча,
Другі ў прыпар спачыну хоча,
Другія там – не ты ўжо сам.
Ах, божа мой! Чыёю верай
Перада мной той даўні луг
Паслаўся чыстаю паперай,
Каб я радком пракосы мераў,
Касіў за двух
І жыў за двух!

Калі б ананімную раздрукоўку гэтага верша мне прыйшлося вылавіць у закаркаванай бутэльцы дзе-небудзь на неабжытай выспе пасярод акіяна, то і тады не ўзнікла б аніякіх сумневаў наконт аўтарства – столькі ў гэтых дваццаці радках стральцоўскага дыхання, стральцоўскай гэтак зразумелай журбы!

Кнігу "Выгнаны патрыцый", паабяцаную слаўгарадцам, я склаў. Увайшлі ў яе і невядомыя творы Міхася Стральцова, і яго лісты, і лісты да яго, і ўспаміны сяброў. Тыя ўспаміны – не парадны партрэт у залатой раме. Паэты не святыя, ім не патрэбныя салодкагалосыя акафісты і фіміям, ад якога кружацца галовы найперш у саміх кадзільшчыкаў. Паэт адбываецца ў Слове, тым самым умацоўваючы бяссмерце свайго народа. Бо адзінае і сапраўднае бяссмерце паэта і народа – у прамоўленым і захаваным Слове.

Янка Брыль, які вельмі цаніў паэзію і прозу Міхася Стральцова, лічыў яго яшчэ і ахоўнікам літаратуры, чысціні стылю, мовы. Думаецца, і сам Стральцоў разумеў сваю творчасць як *чысціню*, што ні парушынкай не засмеціла кастальскую крыніцу беларускай мовы і паэзіі. А яшчэ, як мне падаецца, ён быў упэўнены ў беларускай будучыні, перакананы прамовіўшы на схіле ХХ стагоддзя: "Мой голас і ў веку наступным пачуецца". Гэты наступны век настаў. І голас гучыць – не прыглушаны далеччу часу.

Міхась СКОБЛА.

Ён так маўчаў, што заслухаешся

У вялікага француза Экзюперы ёсць такія словы: "Самая вялікая радасць на зямлі – гэта радасць чалавечага сумоўя". Сапраўды, кожны добры чалавек, а тым больш таленавіты, працуе, стварае для людзей. Гэта яго радуе, у гэтым сэнс яго жыцця.

Успамінаецца ўсмешка Міхася. Яна адразу асвятляла не толькі ягоны твар, але і ўсё навакол – дабром, цяплом, душэўнасцю… Так усміхаюцца толькі дзеці.

З тым жа Экзюперы здарыўся такі выпадак: аднойчы яго захапілі ў палон, хацелі расстраляць. Антуан у канваіра, які вёў яго на расстрэл, жэстам рукі папрасіў закурыць. І ўсміхнуўся. Канваір зірнуў у твар Антуану і нечакана для сябе таксама ўсміхнуўся… І гэта выратавала жыццё палоннаму! На жаль, чароўная ўсмешка не выратавала Міхася ад цяжкай хваробы.

Сяброўства наша не было працяглым. Жылі побач, а знаёмымі не былі… Пазнаёміла нас сем'ямі Таццяна Дзмітрыеўна Арлова – яны вучыліся на адным курсе і сябравалі ўсё жыццё. Мы пасябравалі адразу, як быццам абодва чакалі гэтага моманту. Міхасю падабалася мая жонка Ніна Мікалаеўна, а я быў у захапленні ад яго жонкі Алены Дзмітрыеўны. (Прызнаюся – у захапленні да гэтага часу: ад яе расповедаў пра Міхася, пра ягоных сяброў Уладзіміра Караткевіча і Рыгора Барадуліна, пра тагачаснае жыццё-быццё.)

А вось Міхась быў маўчун. Але маўчаў вельмі выразна. Маўчаў так, што заслухаешся. Скажам, сядзім на лаўцы ў садзе, на лецішчы ў Арловых. Няспешна пра тое, пра сёе гутарым. Міхась курыць (шмат курыў). Размова зайшла пра аднакурснікаў – хто кім стаў, хто куды падаўся. Некаторыя выйшлі ў вялікія начальнікі. Чаму іх туды пацягнула? Маўчанне. Міхась курыць, напружана думае. Раптам узбуджана гаворыць: "Вось у нас, беларусаў, ёсць такая рысачка: як дабраўся да карытца, дык усіх, хто побач, лычом ва ўсе бакі" (паказвае, як парсюк лычом адпіхвае ад карыта другіх). Я пярэчу: "Чаму толькі ў беларусаў? Гэтак не толькі ў беларусаў". – "Але чаму ў беларусаў?!" І зноў маўчанне.

Я тое-сёе малюю… Прыйшоў Міхась да мяне ў госці. Пачаў разглядаць мае акварэлі. Перад адной спыніўся надоўга. Сюжэт акварэлі быў такі: сярод палёў, каля невялічкага возера – маленькая вёсачка, а высока ў небе – бусел, які адлятае ў вырай. Міхась доўга маўчаў, думаў. А я ўважліва слухаў яго думкі. Нарэшце ён прамовіў: "Гэта пра мяне". На што я адказаў: "Акварэль твая – забірай".

Карціна тая потым упрыгожвала кабінет Міхася. Алена Дзмітрыеўна неяк расказала мне дзіўную, містычную гісторыю, якая адбылася з карцінай. Незадоўга да смерці Міхася яна звалілася са сцяны, шкло разляцелася на драбнюткія аскепкі. Адначасова разбіліся на аскепкі люстэркі – у калідоры і ванным пакоі…

Міхася не стала... На жаль, сяброўства наша працягвалася вельмі кароткі час. Я палюбіў гэтага слаўнага чалавека і вялікага паэта на ўсё жыццё. Для мяне любоў – панятак дзейсны, таму я рабіў для памяці Міхася ўсё, што мог. Мае студэнты з акцёрскага аддзялення Акадэміі мастацтваў чыталі яго творы на іспытах, на здачах курсавых работ, на канцэртах, на тэлебачанні і радыё. Найчасцей – верш "Накцюрн":

Над краем гэтак міла-міла
Увесну сонейка свяціла –
Свіціўся ліст, свіціўся свет.
І быў для сэрца не замкнёны,
І быў душою бласлаўлёны
Птушыны свіст і траўны цвет.

Уранку гэтак ветла-ветла,
Уранку гэтак светла-светла
Зырчэў туман, трымцеў прамень.
І з промнем гэтым заручоны,
Надзеяй ціхай пазлачоны,
Прыходзіў дзень, праходзіў дзень…

Дык не маніце, дык скажыце,
Што перапёлка змоўкла ў жыце,
Што восень лісця намяла,
Што нешта ў свеце адбылося,
Што нешта ў свеце не збылося
І што чаромха адцвіла.

Чаму душа мая так прыкіпела да гэтага верша? У ім – тонкае адчуванне прыроды, адчуванне прыроды як дзеяння, як здарэння. А сёння людзям так не хапае гэткага адчування, каб быць у ладзе з прыродай, быць з ёю заадно, берагчы яе, як сябе, раўняцца на яе літаснасць і прыгажосць. На жаль, мы часта ставімся да матухны Прыроды, як да ворага, і заўважаем яе толькі, калі снег на галаву. Вось чаму трэба чытаць паэтаў, вучыцца ў іх вобразнаму ўспрыманню свету, адносінам і пачуццям. У вершы Міхася Стральцова ўсё гэта ёсць. А яшчэ ёсць сум, адвечны сум душы паэта…

Фама ВАРАНЕЦКІ.

Яго няма ў чым папракнуць

З Міхасём Стральцовым, як і з многімі іншымі славутымі ў той час паэтамі, я пазнаёміўся ў Доме творчасці "Каралішчавічы", дзе ўсе рабілі выгляд, быццам нешта пісалі, хоць пісалі там зусім нямногія – большасць прыязджала выпіць і адпачыць. Прыехаў і Стральцоў, яго пасялілі ў адным з двух самых вялікіх пакояў, што былі на першым паверсе, – якраз у адным з тых, дзе звычайна жыў Якуб Колас. Так мы апынуліся з ім разам у тым Доме творчасці. І ў той час, як большасць, выпіваючы, плявузгала абы-што, мы сядалі з ім наверсе – пад карцінай, на якой было намалявана дзесяць ці дванаццаць савецкіх пісьменнікаў (Гарэцкі, Чорны, Бядуля), і ладзілі спаборніцтва: хто на памяць дачытае верш, які прапануе яму суразмоўнік, – верш ці то Купалы, ці то Багдановіча… Шчыра кажучы, я кожнага разу думаў, што, паколькі Міхась Лявонавіч быў нападпітку, дык я лёгка яго перамагу. Але ніводнага разу мне гэта не ўдалося, таму што ў Стральцова былі ўнікальныя эрудыцыя і памяць. І да таго ж – розум, на які алкаголь ніякага ўздзеяння яшчэ не зрабіў…

* * *

Так прамінуў амаль месяц. Ужо не помню, хто з маіх сяброў прыехаў, каб забраць мяне з Каралішчавічаў, на машыне. І якраз ідзе па сцяжыне Стральцоў. Кажу яму, што еду ў Мінск, і прапаную падвезці, бо ён таксама збіраўся дахаты. "Добра, – ківае ён. – Падвязі". "Тады, – кажу, – збірайцеся..." – і падымаюся ў свой пакой на другі паверх, каб забраць рэчы. Спускаюся ўніз – Стральцоў ужо ў машыне. Пакуль я падымаўся-спускаўся, прайшло хвіліны паўтары – ён не мог так хутка сабрацца. Сядзіць. Маўчыць. У лес глядзіць. "Задумаўся пра нешта чалавек", – вырашыў я і, сеўшы ў машыну, стаў чакаць, пакуль ён выйдзе з задумення. Чакаю пяць, дзесяць хвілін… пятнаццаць… Нарэшце ён пытае: "А чаго стаім?" – "Вас, Міхась Лявонавіч, чакаем". – "Дык я тут". – "Але ж не сабраліся". – "Я сабраўся", – кажа Стральцоў і дастае зубную шчотку і расчоску – усё сваё, што ён насіў з сабой. "Чакайце… – разгубіўся я. – Ну, добра, няма ў вас адзежы, абутку, але тое, што вы тут напісалі, дзе яно?" – "А чаму ты вырашыў, што я тут нешта напісаў?" – "Усе сюды прыязджаюць, каб нешта напісаць". – "Тады, – кажа, – ты не зусім зразумеў, што ў нас тут адбывалася". – "А што, – пытаю, – адбывалася?" – "А тое... Я для чаго з табой начамі не спаў, вершы геніяльных паэтаў чытаў – беларускіх, рускіх, французскіх? Каб паказаць табе, што ўсё ўжо напісана – не намагайся. Вазьмі з сабой зубную шчотку, расчоску, хадзі, дыхай свежым паветрам і чытай вершы, лепшыя за якія мы з табой наўрад ці напішам". – "Калі так, – кажу, – тады паехалі".

* * *

Калі мы сустрэліся са Стральцовым у Каралішчавічах наступным разам, ён ужо моцна выпіваў, што мяне моцна непакоіла. Калі б графаман які, дык няхай бы, але графаманы звычайна не п'юць. Ім няма калі, яны пішуць, пішуць, пішуць... А тут Стральцоў... З паэтам Сцяпанам Гаўрусёвым на пару яны адзначалі святы жыцця. Кожны дзень – свята. Абодва ж таленавітыя, чэрці... Шкада. Дык я што прыдумаў? Аднойчы зачыніў Стральцова ў пакоі на ключ, каб не "святкаваў", а пісаў. Са сталовай прынёс паесці, а ён у фортку насустрач мне прагаўкаў. Адзін толькі раз: "Гаў!.." І тым самым усё мне пра мяне сказаў. Мяне на плямы пабіла – гэтак сорамна стала. Адамкнуў пакой і ключ на цвічок павесіў.

* * *

У Стральцова была шыкоўная бібліятэка – у ёй не было нічога выпадковага, ніякага "смецця". З гэтай бібліятэкі ён падараваў мне "Толковый словарь живого великорусского языка" Даля. Увесь расцярэблены, ён і цяпер у мяне ёсць – чатыры тамы. Мы доўга сядзелі з Міхасём Лявонавічам, гартаючы гэты слоўнік, і ён паказаў мне процьму слоў, якія захаваліся на сённяшні дзень толькі ў беларускай мове, у рускай іх нямашака. Ці ёсць, але не ўжываюцца. Значыць, ці сам Даль, ці карэспандэнты ягоныя збіралі гэтыя словы на нашай, беларускай зямлі. І Стральцоў, кажучы пра гэта, дужа засмучаўся, што ў дужках не пазначана ў слоўніку: "беларускае". І прапаноўваў слоўнік перавыдаць у адпаведнасці, як ён казаў, са статусам акадэмічнага выдання. "Павінна, – казаў ён, – павінна быць у дужках: "беларускае", "беларускае". Але з беларускім – у дужках і без дужак – і сёння кепскавата. Нават у Беларусі няма беларускага адпаведнага статусу".

Але ў Міхася Стральцова статус ёсць. І аўтарытэт. Не толькі літаратурны, але і маральны. Ён адзін з нямногіх – гэтаксама як Караткевіч – каго няма ў чым папракнуць. Не ў побыце, не ў тым, што выпівалі, а ў творча-чалавечым, калі можна гэтак сказаць, жыцці, якое яны пражылі бездакорна. Гэта вызначальныя постаці ў нашай літаратуры. Знакавыя.

Уладзімір НЯКЛЯЕЎ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
14 ЛЮТАГА 2017 г.

ШЧЫРАЯ РАЗМОВА

Яна ЯРМАШЭВІЧ:

«Мама, я лятаю!..»

Пра тое, праз якія выпрабаванні часам даводзіцца прайсці юным спартсменам і чаму бацькі не баяцца аддаваць дзяцей у экстрэмальныя віды спорту, "Народнай Волі" распавядае 15-гадовая фрыстайлістка Яна ЯРМАШЭВІЧ і яе маці Вольга.

Пра такіх, як Яна, кажуць – перспектыўная. Спартсменка ўпэўнена ішла ўверх па кар'ернай лесвіцы, пакуль лёс не падставіў ёй нагу: вясной мінулага года дзяўчына падчас трэніроўкі ў толькі што пабудаваным цэнтры "Фрыстайл" звалілася з трампліна. Далей яе чакала бальніца і сапраўднае выпрабаванне характару…

Яна: – У 6 гадоў я стала займацца акрабатыкай. Нават здала нарматыў на 1-ы дарослы разрад, але праз тры гады зразумела, што гэта не маё. Змяніла акрабатыку на фрыстайл.

Вольга: – Увогуле, дачка з трох гадоў займаецца – спачатку была мастацкая гімнастыка. Але і гімнастыка, і акрабатыка, і фрыстайл – усё гэта ўзаемазвязаныя віды спорту. Вось старэйшая дачка ў мяне больш творчы чалавек, а малодшую вырашыла аддаць у спорт. Можа, таму, што сама фізкультурай не асабліва захаплялася.

Яна: – У мяне стала атрымлівацца ў фрыстайле, а ў 13 гадоў упершыню паехала з камандай на зборы ў Чэхію. Дэбютавала на юніёрскім чэмпіянаце свету і дарослым этапе Кубка свету, які праходзіў у "Раўбічах", пасля чаго вясной пачала развучваць двухсальтавыя скачкі на трампліне комплексу "Фрыстайл". І ў адзін "цудоўны" дзень – падзенне амаль з шасціметровай вышыні. На разгоне лыжына паехала ўбок, я вылецела з трампліна. Далей усё, як у тумане, момант падзення амаль не памятаю. Адкрыла вочы – ляжу на насілках. Мне потым патлумачылі, што зламала нагу. Напэўна, усё-такі гэта была мая памылка…

Вольга: – Каб там была сістэма бяспекі такая ж, якой яе зрабілі пасля гэтага выпадку, то падзення не адбылося б. Дачка проста ўдарылася б у агароджу, і яе адкінула б назад. Яшчэ вялікае шчасце, што так усё абышлося. Яна звалілася ў басейн аквапарку. Калі б дачка ўпала на паўметра ў іншы бок, то яна трапіла б альбо на жалезную лесвіцу, альбо на кафельную плітку. З усімі наступствамі. Дарэчы, была ўзбуджана крымінальная справа па гэтым факце, але праз нейкі час яе закрылі. Тым больш што мы нікога не вінавацілі, а Яна прызнала сваю памылку.

Яна: – Трэнеры пасля інцыдэнту адразу ж патэлефанавалі маме, бо я ў той час знаходзілася практычна ў шокавым стане. Нават не разумела, колькі зараз часу. Мне сказалі, што ўжо прайшло дзве гадзіны пасля здарэння, а я гэтага нават і не заўважыла. Затым павезлі ў бальніцу…

У мяне быў двайны пералом. Зрабілі аперацыю, паставілі спіцу паміж косткамі, падвесілі на выцяжку. Два тыдні праходзяць, рэнтгенаўскі здымак глядзяць і кажуць: "Косці не зрастаюцца". Вось так і жыла ў бальніцы – ад здымка да здымка. Мяне павінны былі афіцыйна залічыць у нацыянальную зборную, але, натуральна, што гэтае пытанне адкладвалася. Ды і як яно магло вырашыцца, калі я амаль чатыры месяцы праляжала ў бальніцы?! Я там ужо была, як у сябе дома; 70 чалавек у маёй палаце змянілася. А праз некаторы час мой урач пайшоў у адпачынак, а яго змяніў другі. Пытаецца: "Не разумею, чаму цябе так доўга трымаюць?" За чатыры месяцы ў мяне ўжо нават мышцы пачалі атрафіравацца. У рэшце рэшт было прынята рашэнне зрабіць мне яшчэ адну аперацыю, якую правёў цудоўны хірург Аляксандр Георгіевіч Герасімаў. Разам з урачом Андрэем Мікалаевічам Балашам яны і паставілі мяне на ногі.

Вольга: – Падчас аперацыі ўнутр косткі Яне ўставілі стрыжань. Складаная была аперацыя, дачка страціла шмат крыві, а таму пасля два дні знаходзілася ў рэанімацыі. А калі яе ў палату вярнулі, то там ледзь не з кветкамі сустракалі! Медсёстры сказалі, што Яна ў іх бальніцы – рэкардсмен па знаходжанні. А ў аддзяленні як толькі яе не называлі – і "паханом", і "дзедам". Перажывалі літаральна ўсе! А праз некалькі дзён пасля гэтай аперацыі Яна ўжо хадзіла на мыліцах, уяўляеце?! Пасля была рэабілітацыя. Кожны дзень быў распісаны літаральна па хвілінах – ЛФК, праграванне, масаж, басейн, трэнажорная зала… Трэба было вучыцца хадзіць па-новаму.

Дарэчы, пакуль Яна была ў бальніцы, да яе практычна кожны дзень прыходзіў яе хлопец. Лёшу ведалі ўсе медсёстры, ён катаў дачку на ложку па калідоры, вазіў да люстэрка. У выхадныя наогул прыходзіў у 12 гадзін дня і сыходзіў толькі ў 10 вечара. І да яго прыходу Яна таксама заўсёды прыводзіла сябе ў парадак – падмалёўвалася, прыбіралася. Такія вось яны – светлыя юнацкія пачуцці.

– Не было жадання пакінуць вялікі спорт назаўсёды пасля ўсяго таго, што адбылося?

Вольга: – Многія ў нас пыталіся: "Вы што, збіраецеся вярнуць Яну ў фрыстайл?" І калі чулі станоўчы адказ, то проста круцілі пальцам ля скроні. А верылі ў яе вяртанне толькі трэнеры, я і псіхолаг з Аксакаўшчыны.

Дарэчы, за сем месяцаў да гэтага выпадку памёр мой муж, і ў дачкі пасля страты бацькі была псіхалагічная траўма. Пасля гэтага яна зламалася, нават нейкі час адышла ад спорту. Запрасілі прыватнага псіхатэрапеўта, ён працаваў з дачкой. Але ў выніку ад яго паслуг вымушаны былі адмовіцца, бо гэты чалавек пачаў унушаць Яне, што пасля траўмы яна павінна выкрасліць спорт са свайго жыцця. А вось псіхолаг у Аксакаўшчыне, наадварот, падтрымала нас. Сказала так: "У мяне была балерына, якая вярнулася ў тэатр пасля сур'ёзнай траўмы, хаця ніхто не верыў, што так будзе. І Яна таксама вернецца. Калі вы зараз не зробіце ўсё магчымае, каб вярнуцца ў вялікі спорт, усё жыццё затым будзеце пра гэта шкадаваць".

Яна: – І трэнеры таксама аказвалі добрую падтрымку. Дзмітрый Дашчынскі нават прынёс у падарунак сваю майку. Атрымалася так, што падчас выступлення на юніёрскім этапе Кубка свету нам выдалі форму нацыянальнай каманды, я папрасіла маму прынесці мне майку ў бальніцу. Але затым стала вядома, што форму трэба вярнуць. Вось Дзмітрый Дашчынскі, каб падтрымаць мяне, і прынёс сваю майку. Для мяне гэта была такая маральная падтрымка!

Вольга: – Я вырашыла адназначна: Яна вяртаецца ў спорт. Праўда, у дачкі з гэтай нагоды былі перыяды ваганняў і нават істэрыкі. Казала, што баіцца скакаць, што ёй страшна зноў падымацца на трамплін. Але я яе паспрабавала пераканаць.

Яна: – Калі ўжо стала на ногі і пачала наведвацца ў Цэнтр фрыстайла, у мяне зноў загарэлася любоў да гэтага віду спорту. Глядзела, як усе скачуць з трампліна, і было крыўдна ад сваёй бездапаможнасці. Але зараз, крок за крокам, я іду наперад. Пакуль яшчэ не скачу на лыжах з трампліна, але ўжо займаюся на батуце. З мамай ездзілі пакатацца на горных лыжах у Букавель. Стрыжань у костцы будзе стаяць як мінімум да лета, але, паводле слоў урачоў, скакаць можна будзе і з ім.

Вольга: – І ведаеце, з якой гары каталася разам са сваімі сяброўкамі? З той, што для экстрэмалаў, – ледзяной. Ды яшчэ і задам наперад!..

А ўвогуле, многія не разумеюць, як бацькі могуць аддаваць дзяцей у такі небяспечны від спорту, як фрыстайл. Мне нярэдка казалі: "Мамаша, вы што, ненармальная?" А чаму ненармальная? Да 13 гадоў дзеці, якія пайшлі ў фрыстайл, наогул не скачуць з трампліна. Яны займаюцца на батуце, катаюцца на горных лыжах, ходзяць на харэаграфію, у трэнажорную залу і басейн. Гэта ж агульнафізічнае развіццё, і ўсё бясплатна. А ў 13 гадоў ваша дзіця і трэнеры ўжо самі вырашаць, ці патрэбна станавіцца прафесійным спартсменам. Напрыклад, лепшая сяброўка Яны адзін раз скокнула з трампліна і сказала: "Да пабачэння, гэта не маё". Вы ведаеце, чаму Яна сышла з акрабатыкі? У 9 гадоў дачка важыла 22 кілаграмы, і ёй сказалі, што яна тоўстая. А ў гэтым узросце дзеці ўжо выступаюць на спаборніцтвах, трэба вагу трымаць на патрэбным узроўні. У фрыстайле іншыя правілы.

– І ў вас не сціскаецца сэрца, калі глядзіце, як скача ваша дачка?

Яна: – Я не люблю, калі мама назірае за маімі выступленнямі. Хвалявацца пачынаю. Але, калі ты ўзлятаеш пад самае неба, гэта вельмі крута.

Вольга: – Натуральна, у фрыстайле ёсць свае рызыкі. Аднойчы дачка прыязджае да мяне на працу, кажа: "Ты толькі не глядзі на мяне". А ў яе на ўвесь твар – крывавая баявая афарбоўка. Гэта так няўдала прызямлілася тварам аб снег. Але ж калі не падаеш, то на веласіпедзе катацца не навучышся.

Раней мы пастаянна ездзілі ў "Раўбічы", каб пабалець за дачку, а пасля спаборніцтваў я ў яе пыталася: "Табе не страшна?" Яна мне адказвала так: «Мама, ты нічога не разумееш. Я лятаю!" І гэтым было сказана ўсё. Таму я веру і ў дачку, і ў яе перамогі. Яны абавязкова будуць!

Алесь СІВЫ.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Домрачава і Б'ёрндален «падкруцілі» прыцэлы

Герой Беларусі заваявала медаль праз 4 месяцы і 12 дзён пасля нараджэння дзіцяці.

Напярэдадні чэмпіянату свету, які зараз праходзіць у Аўстрыі, "Народная Воля" прагназавала, што **Дар'я Домрачава** на гэтых спаборніцтвах рэальна можа прэтэндаваць на свой першы медаль пасля нараджэння 1 кастрычніка мінулага года дачкі Ксеніі. Як у ваду глядзелі! Калі падчас мінулых стартаў Домрачава не магла справіцца з хваляваннем падчас стральбы, то ў мінулую нядзелю 20 стрэлаў з 20 прыйшліся ў "яблычак", што прынесла беларускай спартсменцы сярэбраны медаль сусветнага першынства ў гонцы праследавання.

Больш за тое! У гэты ж дзень заваяваў бронзавы медаль і муж Домрачавай – нарвежац **Оле-Эйнар Б'ёрндален**, які на чатырох агнявых рубяжах толькі адзін раз не патрапіў у мішэнь. Так што над стральбой сям'я папрацавала добра!

Дарэчы, Домрачава і Б'ёрндален прыехалі ў Аўстрыю з маленькай дачушкай, яе даглядае няня. А сёння, наколькі вядома, дапамагчы спартсменам прыедзе і Ларыса Аляксееўна – маці трохразовай алімпійскай чэмпіёнкі.

"*У мяне добрая дзяўчынка, дае мне выспацца*, – распавяла сама спартсменка. – *Перад гонкай я толькі некалькі разоў прачыналася, каб пакарміць яе*".

"*Віншуем цябе, мама! Мы ганарымся табой!*" – напісаў Домрачавай яе муж.

"*Супертата! Вялікі чалавек!*" – напісала Б'ёрндалену яго жонка.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

МАЗАІКА

З кім згуляе зборная?

Футбольная зборная Беларусі згуляе таварыскі матч з камандай Новай Зеландыі.

Як паведамляе прэс-служба Беларускай федэрацыі футбола, гэта будзе хатні таварыскі паядынак, які пройдзе 12 чэрвеня.

Напярэдадні стала вядома, што зборная Беларусі згуляе 28 сакавіка ў Скоп'е таварыскі матч з Македоніяй.

Глядзім футбол…

У Беларусі з'явіцца тэлевізійны футбольны канал.

Савет клубаў вышэйшай лігі вырашыў стварыць новы тэлевізійны канал, з рэгістрацыяй новай юрыдычнай асобы ТАА «БК-Сетанта-Спорт» у якасці СМІ, з працоўнай назвай «БК-Сетанта».

Мяркуецца, што канал будзе паказваць усе матчы вышэйшай лігі чэмпіянату Беларусі ў жывым эфіры і HD-якасці. Сваю работу канал плануе пачаць ужо вясной гэтага года.

Малайчынкі!

Беларускія тэнісісткі ўпершыню ў гісторыі выйшлі ў 1/2 фіналу Кубка Федэрацыі.

У паўфінале беларускі сустрэнуцца са зборнай Швейцарыі. Матч пройдзе ў Мінску 22–23 красавіка.

Напярэдадні зборная Беларусі перамагла каманду Нідэрландаў – 4:1. У складзе нашай зборнай выступалі **Аляксандра Сасновіч**, **Арына Сабаленка**, **Вольга Гаварцова** і **Вера Лапко.**

Дабудоўваюць

На рэканструкцыю сталічнага стадыёна «Дынама» сталічныя ўлады плануюць выдаткаваць сёлета з гарадскога бюджэту 150 мільёнаў рублёў.

Работы на аб'екце плануецца завяршыць у 2018 годзе. Мяркуецца, што ў 2019 годзе на «Дынама» адбудуцца цырымоніі адкрыцця і закрыцця другіх Еўрапейскіх гульняў.

ШАХМАТЫ

Фавориты и не только

Чемпионом Беларуси по шахматам 2017 года стал гроссмейстер Алексей Фёдоров. Перед началом турнира он не был в числе явных фаворитов, но ход турнирной борьбы сложился в его пользу. На втором месте – Кирилл Ступак, на третьем – Сергей Азаров. У женщин бесспорным лидером была гроссмейстер Настасья Зезюлькина, которая в итоге уверенно выиграла турнир. Второе место у Ланиты Стецко, третье – у Яны Ильючик. Приведем по победной партии новых чемпионов страны.

Александр Кочеев – Алексей Фёдоров. 1.e4 c5 2.c3 Kf6 3.e5 Kd5 4.d4 cd 5.Kf3 e6 6.cd d6 7.Cc4 Ce7 8.0–0 0–0 9.Kbd2 b6 10.Лe1 Cb7 11.a3 de 12.de Kd7 13.Ke4 Фb8 14.Cd3 g6 15.Kg3 Лd8 16.Cc4 Фc7 17.Фe2 Лac8 18.b3 b5 19.C:d5 C:d5 20.Kd4 a6 21.Cb2 Kc5 22.Фe3 K:b3 23.Лad1 Ka5 24.Фh6 Kc4 25.Cc1 K:e5 26.Cf4 f6 27.Ke4 Фb7 28.Kg5 fg 29.C:e5 C:a3 30.Ф:g5 Лf8 31.Лe3 Cc1 32.h4 C:e3 33.fe Фf7 34.Kph2 Лc4 35.h5 Лa4 36.Лc1 Лa2 37.Фh6 C:g2 38.Kf5 Ce4+, 0:1.

Настасья Зезюлькина – Маргарита Храпко. 1.e4 c5 2.Kf3 Kc6 3.d4 cd 4.K:d4 g6 5.c4 Kf6 6.Kc3 d6 7.Ce2 K:d4 8.Ф:d4 Cg7 9.Ce3 0–0 10.Фd2 a5 11.Лd1 Ce6 12.0–0 a4 13.f4 Фa5 14.Cd4 Лfc8 15.b3 ab 16.ab Фb4 17.f5 Cd7 18.C:f6 C:f6 19.Kd5 Ф:b3 20.fg fg 21.Л:f6 ef 22.K:f6+ Kpf7 23.K:d7 Лc6 24.e5 Лa2 25.e6+ Kp:e6 26.Cg4+ Kpe7 27.Фg5+, 1:0.

Памяти коллег

В этом году могли бы отметить юбилеи известные белорусские шахматные композиторы, которых, к сожалению, уже нет с нами: **Степан Цырулик** (1927–1997), **Лев Тамков** (1937–1997), **Леонид Пальгуев** (1937–2006), **Евгений Двизов** (1937–2012), **Владимир Тиханков** (1947–2013). Но остались их композиции, а также память и восхищение ценителей «поэзии шахмат»… Вот один из призовых этюдов Евгения Двизова.

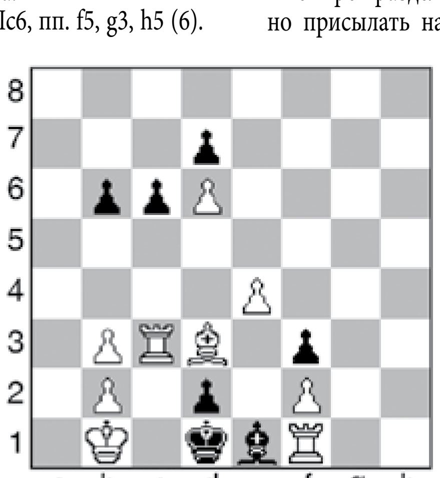
Белые: Kph8, Фa4, Лc6, пп. f5, g3, h5 (6).

Черные: Kpg5, Фh1, пп. a7, b2, b7, d4, e6, g7 (7).

Выигрыш.

Решение: 1.Л:e6! Ф:h5+ 2.Kpg8! b1Ф 3.Ф:d4 Ф:f5 4.Лg6+! Kp:g6 5.Ф:g7x, 4… Фf:g6 5.Фf4x, 4… Фh:g6 5.Фh4x.

А задача на диаграмме принадлежит Льву Тамкову, который ярко проявил себя не только в шахматах: он был заслуженным архитектором Беларуси.

Белые: Kpb1, Лc3, Лf1, Cd3, пп. b2, b3, d6, e4, f2 (9).

Черные: Kpd1, Ce1, пп. b6, c6, d2, d7, f3 (7).

Мат в 4 хода.

Присылайте решения на адрес редакции (220030 г.Минск, ул.Энгельса, 34а) или на электронный адрес: **vadim_ne67@mail.ru.**

Заморский конкурс

Марокканская королевская федерация шахмат организует 3-й конкурс составления в четырех разделах: двухходовки (задачи нужно присылать на адрес **ubenjelloun@outlook.fr**), трехходовки и многоходовки (**vidadi_zamanov@mail.ru**), задачи на кооперативный мат в 2 хода (**jamalelbaz6@gmail.com**). К участию приглашаются и белорусские составители. Крайний срок подачи задач – 30 сентября 2017 года.

Проверьте решения

Задача Н.Быкова от 24 января решается так: **1.Ca1**. Первыми правильные ответы прислали И.Ананич (Гродно) и В.Жукович (Минск).

Вадим ЖИЛКО.

Лучший подарок на 8-е марта!
швейная машинка Multi UFR-403!
Ограниченное количество по низкой цене с ПОДАРКОМ!
Компактная и удобная швейная машинка Multi станет отличной помощницей в вашем доме! Подложить брюки, пришить заплатку, отремонтировать одежду и многое другое вы теперь сможете сами. Машинка надежна, практична и проста в работе. С ней вам не нужен опыт швеи!
Лучший подарок для Вас и Ваших близких!
Функции:
• 3 прямые строчки
• 6 зигзаг-строчек
• реверс
• регулировка натяжения нити
• свободный рукав
В комплекте:
• иголки
• нитковдеватель
• 2 шпульки
• педаль и адаптер
• инструкция на русском языке
Цена: 125.00 руб. -15% скидка 105.00 руб.
назови кодовое слово «8 марта» и получи скидку 15%!
+Подарок:
• 32 катушки ниток
• 32 шпульки с нитками
• 2 наперстка
• ножницы
• сантиметр
• вспарыватель
• нитковдеватель
• иголки
Заказать по тел.: +375(29) 621-11-15
www.oferta.by
Пункт самовывоза: г. Минск, ул. Матусевича, 58-182
Гарантия 12 месяцев!
Доставка по Беларуси. Доставка по Минску — в день заказа или на следующий день. По Беларуси согласно графику доставки РУП «Белпочта». Стоимость доставки по Беларуси согласно тарифам РУП «Белпочта». По Минску уточняйте по телефонам. Оплата при получении товара.
Производитель: AFE and TD CO, LTD, HEFEI CHINA. ЧТУП «АмтекЛогистик» УНП 191870343

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.
Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ
Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 13.02.2017 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 25 020 экз. Заказ № 466.